

2.7. განახლებად ენერჯის წყაროები

(1) ენერჯის მიღანი საბოლოომომარება განახლებად ენერჯის წყაროებიდან და მათი წილი ქვეყნის მიღანი საბოლოოენერჯის მოხმარებაში სექტორებისა (ელექტროენერჯის, გათბობა/გაგრილების, ტრანსპორტის) და ტექნოლოგიების მიხედვით

ჯ ა მ ი	ერთე ული	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
მიღანი საბოლოო ენერჯის მოხმარება განახლებად წყაროებიდან	ტჯ	50,574	49,470	48,208	43,531	46,905	50,868	62,509	69,391	77,958	90,425	101,411
განახლებად ენერჯის წილი მიღანი საბოლოოენერჯის მოხმარებაში	%	25.9	28.0	27.4	24.0	26.8	26.2	28.8	29.5	30.1	31.4	31.9

წყარო საქართველოს ენერჯეტკული ბალანსი [2015-2018], განახლებად ენერჯები მოიცავს შემდეგ კატეგორიებს: "ჰიდრო ქარო, მზე და სხვა." ასევე "ბიო საწვავი და ნარჯენები".

სექტორის მიხედვით	ერთე ული	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
მრეწველბა	TJ	0	0	1	1	1	2	0	0	0	0	0
შინამეურნეებები	TJ	253	265	268	269	305	351	331	533	696	903	1,154
კომერციული და საჯარო მომსახურება	TJ	479	483	492	498	456	601	774	894	1,032	1,195	1,345
სოფლის, სატყეო და თევზის მეურნეობა	TJ	37	38	39	43	87	60	63				
ტრანსპორტი	TJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
სხვა	TJ	0	16.0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

წყარო საქართველოს ენერჯეტკული ბალანსი [2015-2018], განახლებად ენერჯები მოიცავს შემდეგ კატეგორიებს: "ჰიდრო ქარო, მზე და სხვა." ასევე "ბიო საწვავი და ნარჯენები".

ტიქნოლოგიის მიხედვით	ერთე ული	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050

ბიოლოგი	ტ						543	1,046	1,822	2,842	4,077	5,502
ბიოქიმიკოსი	ტ						248	458	732	1,003	1,566	2,047
ნახშირი	ტ	10										
გეოგრაფი	ტ	642	661	674	684	729	799	834	929	1,018	1,126	1,234
ჰიდრო	ტ	33,585	33,155	35,769	32,154	33,574	36,729	40,763	40,763	43,618	50,703	58,620
სხვა მცენარეულ მასალები და ნარჩენები	ტ	225	178				954	2,659	1,580	757	1,729	466
პირველად მყარ ბიოსაწვავი	ტ	15,953	15,036	11,336	10,263	10,722	7,703	3,120	3,120	3,120	3,120	3,120
მზე	ტ	128	125	125	126	142	798	3,464	6,616	8,417	8,895	9,187
ქარი	ტ	32	316	303	305	1,738	3,094	10,166	13,829	17,183	19,209	21,234

წყარო საქართველოს ენერჯეტიკული ბალანსი [2015-2018], საქართველოს ენერჯეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმა [2020-2050], განახლებად ენერჯიტი მოცავს შემდეგ კატეგორიებს: "ჰიდრო ქარი, მზე და სხვა." ასევე "ბიოსაწვავი და ნარჩენები".

(2) ელექტროენერჯისა და სითბოს გენერაცია განახლებად წყაროებიდან შენობებში უნდა მოცავდეს, არსებობის შემთხვევაში, მონაცემებს მზის ფოტოელექტრული სისტემების, მზის თერმული სისტემების, თბური ტუმბოების, ბიომასის, გეოთერმული სისტემებისა და სხვა დეცენტრალიზებული სისტემების მიერ გენერირებული მთლიან რაოდენობაში.

(3) სადაც შესაძლებელია, სხვა ეროვნული, მათ შორის გრძელვადიანი და სექტორული ტრეკტორიები, რომელიც მოცავს საკვებზე დაფუძნებულ და მწინავე ბიოსაწვავის წილს, განახლებად ენერჯის წყაროების წილს ცენტრალური სისტემებისათვის, განახლებად ენერჯის გენერაცია ქალაქებში და განახლებად ენერჯის თემების მიერ.

3. სათბური აირების ემისიები და მათი რეგულირებასთან დაკავშირებული ინდუკატორები

(1) საბუნებრივი გაზების ემისია პოლიტიკის სექტორის მიხედვით (ევროკავშირის ემისიები თავაჭობის სქემა, წვდომის გაზარება და LULUCF)

	ეროულ	2016	2017	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
EU ETS	ტCO ₂ ექვ.	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
ძალისხმევის გაზარება	ტCO ₂ ექვ.	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
LULUCF	ტCO ₂ ექვ.	-4,797	-4,924	-4,924	-5,064	-5,764	-6,464	-7,164	-7,864	-8,564	-9,264

წყარო [საქართველოს მიწებზე ეროვნული შეტყობინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციის დი \[2005-2017\]](#), საქართველოს ენერჯეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმა [2020-2050]

(2) საბუნებრივი გაზების ემისიები IPCC სექტორებისა და გაფრეველ აირების მიხედვით (სადგურეფანტრია, დაყოფილ ევროკავშირის ემისიები თავაჭობის სქემა, წვდომის გაზარება და LULUCF-ის მიხედვით)

	ეროულ	2016	2017	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
ენერჯეტიკა	ტCO ₂ ექვ.	11,355	10,726	11,877	11,297	13,126	14,038	15,138	16,464	17,894	19,374
ნაწენები	ტCO ₂ ექვ.	1,559	1,562	1,592	1,592	1,592	1,592	1,592	1,592	1,592	1,592
IPPU	ტCO ₂ ექვ.	1,822	1,990	2,206	2,325	2,868	3,163	3,597	4,032	4,467	4,902
სოფლის მეურნეობა	ტCO ₂ ექვ.	3,798	3,488	3,003	3,103	3,690	4,431	5,080	5,729	6,378	7,028
LULUCF	ტCO ₂ ექვ.	-4,797	-4,924	-4,924	-5,064	-5,764	-6,464	-7,164	-7,864	-8,564	-9,264
ჯამური ემისია LULUCF-ის გარეშე	ტCO ₂ ექვ.	18,534	17,766	18,678	18,316	21,276	23,224	25,407	27,817	30,332	32,895
ჯამური ემისია LULUCF-ის ჩათვლით	ტCO ₂ ექვ.	13,738	12,842	13,754	13,252	15,513	16,760	18,244	19,953	21,768	23,631

წყარო [საქართველოს მიწებზე ეროვნული შეტყობინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციის დი \[2005-2017\]](#), საქართველოს ენერჯეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმა [2020-2050]

	ეროულ	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030
CO ₂	გგ CO ₂ ექვ.	4,760.0	7,027.0	10,277.0	10,399.2	11,007.3	11,614.3	12,226.1	13,538.7	16,818.3	20,566.3
CH ₄	გგ CO ₂ ექვ.	4,013.0	4,353.0	5,088.0	5,135.4	5,260.3	5,294.4	5,503.9	2,547.4	3,476.0	3,930.2

N ₂ O	გბ CO ₂ ექვ.	1,901.0	1,773.0	2,084.0	2,067.7	1,871.0	1,945.1	2,034.7	3,161.4	3,773.6	4,539.9
HFC-134a	გბ CO ₂ ექვ.	4.6	26.4	77.8	73.2	81.7	83.0	90.1	97.2	132.6	150.0
HFC-125	გბ CO ₂ ექვ.	2.3	12.9	37.6	40.2	48.8	43.5	47.2	50.9	69.5	78.6
HFC-143a	გბ CO ₂ ექვ.	1.7	13.9	18.0	14.6	15.9	18.0	19.5	21.1	28.7	32.5
HFC-32	გბ CO ₂ ექვ.	0.3	0.9	6.0	7.1	8.9	7.3	8.0	8.6	11.7	13.3
SF ₆ CO	გბ CO ₂ ექვ.	NE	0.2	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.6	0.7
სულ	გბ CO₂ ექვ.	10,684	13,207	17,591	17,738	18,294	19,006	19,930	20,889	25,806	30,886

წყარო [საქართველოს მთლიანი ეროვნული შიკრიბინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციისა და \[2005-2017\]](#), საქართველოს ენერჯეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმა [2020-2050]

(3) ნახშირბადის ინტენსივობა საერთო ეკონომიკაში [ტCO₂ ექვ./მშპ]

	ეროვნული	2016	2017	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
ნახშირბადის ინტენსივობა (LULUCF-ის გარეშე)	ტCO ₂ ექვ./მლნ. ევრო	1.969	1.541	1.712	1.687	1.647	1.067	0.942	0.831	0.728	0.662
ნახშირბადის ინტენსივობა (LULUCF-ის ჩათვლით)	ტCO ₂ ექვ./მლნ. ევრო	1.459	1.114	1.261	1.221	1.201	0.770	0.676	0.596	0.523	0.476

წყარო მშპ - [საქსტატო - მშპ მიმდინარე 2015 წლის ფასებში \[2010-2019\]](#) (კონვერტაცია ღირებულების დეფლატორით) და [საქართველოს მთლიანი ეროვნული შიკრიბინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციისა და \[2005-2017\]](#)

(4) CO2 ემისიასთან დაკავშირებული ინდიკატორები

(a) შიდა ენერჯის და სითბოს წარმოქმნის GHG ინტენსიურობა

	ერთეული	2016	2017	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
GHG ინტენსიურობა	გტCO ₂ ექვ./გვტსთ	1.6	1.6	1.6	1.4	1.7	1.8	2.0	2.1	2.3	2.2

წყარო [საქართველოს ენერჯეტიკული ბალანსი \[2015-2018\]](#), [საქართველოს ენერჯეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმა \[2020-2050\]](#), [საქართველოს მეოთხე ეროვნული შეჯამებინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციისა დი \[2005-2017\]](#)

(b) ენერჯის საბოლოომომხარების GHG ინტენსიურობა სექტორების მიხედვით (ტCO₂ ექვ./ტქ)

	ერთეული	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2020	2025	2030
მრეწველბა	ტCO ₂ ექვ./ტქ	1.47	2.10	1.73	1.52	1.50	1.45	1.61	1.61	1.61
შინამეურნეობები	ტCO ₂ ექვ./ტქ	0.83	1.14	1.28	1.35	1.42	1.72	1.63	1.77	1.87
კომერციული	ტCO ₂ ექვ./ტქ	0.47	4.02	1.02	0.96	0.93	0.86	0.92	0.92	0.92
სოფლის მეურნეობა	ტCO ₂ ექვ./ტქ	2.30	3.53	2.00	1.33	1.36	1.64	2.03	2.09	2.05
ტრანსპორტი	ტCO ₂ ექვ./ტქ	2.82	3.24	2.87	4.27	4.38	4.51	2.90	2.90	2.90

წყარო [საქართველოს ენერჯეტიკული ბალანსი \[2015-2018\]](#), [საქართველოს ენერჯეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმა \[2020-2050\]](#), [საქართველოს მეოთხე ეროვნული შეჯამებინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციისა დი \[2005-2017\]](#)

(5) არ-CO2 ემისიასთან დაკავშირებულ პარამეტრები

(a) საქონელ: მეწველ საქონელ [1000 თავი], არ მეწველ საქონელ [1000 თავი], ცხვარი [1000 თავი], ღორი [1000 თავი], ფრინველ [1000 თავი]

	ერთეულ	2005	2010	2015	2016	2017
მსხვილ რქოსანი პირუტყვი	ათასი თავი	1,226	1,100	992	963	910
კამეჩი	ათასი თავი	23	17	15		
ცხვარი	ათასი თავი	720	597	842	876	856
თხა	ათასი თავი	96	57	50	61	51
ცხენი	ათასი თავი	43	0	0		
ღორი	ათასი თავი	455	110	161	136	151
ფრინველ	ათასი თავი	7,482	6,522	8,309	8,238	8,386

წყარო [საქსტატი- პირუტყვის სულდება](#)

(b) აზოტის გაფრქვევა ხელფური სასუქების გამოყენების შედეგად [კტაზოტი]

	ერთეულ	2005	2010	2015	2016	2017
N ₂ O (ხელფური გამომცემი)	კტ	910	990	980	1000	780

წყარო [საქაროჯელს მეთხე ეროვნული შეტყობინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციის ადგილი \[2005-2017\]](#)

c) აზოტის გაფრქვევა ნაკელს შედეგად [კტაზოტი]

	ერთეულ	2005	2010	2015	2016	2017
N ₂ O	კტ	1040	900	1140	1160	1090

წყარო [საქაროჯელს მეთხე ეროვნული შეტყობინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციის ადგილი \[2005-2017\]](#)

(d) აზოტი, რომელიც ფიქსირდება N - მაკონტროლებელ კულტურებში [კტაზოტი]

	ერთეული	2005	2010	2015	2016	2017
N ₂ O (ნიადაგებში შეტანილი ორგანული N სასუქები)	კტ	370	310	400	400	380

წყარო [საქართველოს მელახე ეროვნული შეტყობინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციის აღი \[2005-2017\]](#)

(e) აზოტის რაოდენობა ნიადაგებში დაბრუნებულ მისავალს ნარჩენებიდან [კტაზოტი]

	ერთეული	2005	2010	2015	2016	2017
N ₂ O (ნიადაგებში შეტანილი ორგანული N სასუქები)	კტ	210	70	120	120	90

წყარო [საქართველოს მელახე ეროვნული შეტყობინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციის აღი \[2005-2017\]](#)

(f) დამუშავებულ ორგანულ ნიადაგების ფრაზი [ათასი ჰექტარი]

	ერთეული	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
წლიური კულტურების	ათასი ჰექტარი	256.7	263.7	240.0	220.3	207.1	203.0	209.9
მუდმივი კულტურების	ათასი ჰექტარი				120.8			127.9

წყარო [საქართველოს მელახე ეროვნული შეტყობინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციის აღი \[2005-2017\]](#)

(g) მუნიციპალური მყარი ნარჩენების წარმოება

	ერთეული	2015	2016	2017	2018	2019	2020
მუნიციპალური მყარი ნარჩენი	ათასი ტონა	774.7	870.3	922.1	977.4	994.6	973.3

წყარო საქსტატი

(გ) მეთანის გენერაცია ნაგავსაყრელზე მოხვედრილ მუნიციპალური მყარი ნარჩების მიერ

	ერთეული	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030
მეთანი მყარი მუნიციპალური ნარჩებიდან	გგ CO2 ექვ.	824	881	894	1,016	1,073	1,069	1,112	1,135	1,212	1,301

წყარო [საქართველოს მთლიანი ეროვნული შიკრიბინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციის აღი \[2005-2017\]](#)

(ი) მეთანის აღდგენა ნაგავსაყრელზე მყარი მუნიციპალური საწვავის მიერ ჯამური გენერაციიდან [%]

	ერთეული	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030
მეთანის აღდგენა ნაგავსაყრელშიდან	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

წყარო [საქართველოს მთლიანი ეროვნული შიკრიბინება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოკონვენციის აღი \[2005-2017\]](#)

დანართი I: მე-3 ნაწილში განხილული მიმართულებებისთვის გამიზნული ზომების მოკლე აღწერა

პოლიტიკა და ღონისძიებები - დეკარბონიზაციის მიმართულება: GHG ემისია და მოცილება

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი 1.1: წარმოების პროცესის ემისიის შემცირება				
GHG-1: აზოტის მყავას წარმოება სათბური გაზების დაბალი გამოყოფით აზოტის მყავას საწარმოები აღჭურვილი იქნება უახლესი ტექნოლოგიით, მათი წარმოების ციკლიდან N2O-ს ემისიების მოცილების მიზნით.	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	N2O შემცირდა ემისია, როგორც კომპანიამ განაცხადა	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო შპს რუსთავის აზოტი	2021-2022 წლის განხორციელების დასაწყისი და შემდგომი გაგრძელება
GHG-2: საწარმოს შესაბამისი ემისიის სპეციფიური ფაქტორების შეზღუდვა მონაცემთა მართვის სისტემის დანერგვა, რომელიც მოიცავს საწარმოს შესაბამის სპეციფიკურ ემისიურ ფაქტორებს სექტორის ემისიებისა და შემარბილებელი პოტენციალის უკეთ შესაფასებლად.	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ემისიის ფაქტორები შემუშავებული და წარმოდგენილია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სხვადასხვა კერძო საწარმოები	2021-2022 წლის განხორციელების დასაწყისი და შემდგომი გაგრძელება

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი 1.2: სასოფლო სამეურნეო წარმოების ემისიის შემცირება				
GHG-3: პირუტყვის საკვების ცვლილება პირუტყვის საკვების ხარისხის 20% –ით გაზრდა, რაც იწვევს ნაწლავის დუდილიდან ემისიების შემცირებას.	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	აღრიცხული მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის წილი, რომელიც იღებს გაუმჯობესებული ხარისხის საკვებს,	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სასოფლო სამეურნეო მწარმოებლები	2021-2022 წლის განხორციელების დასაწყისი და შემდგომი გაგრძელება
GHG-4: ხარჯთ-სარგებლის ანალიზის და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზის შემუშავება, პირუტყვის საკვებში დამატებითი ცვლილების შეტანასთან დაკავშირებული საუკეთესო ვარიანტების განსაზღვრის მიზნით გაუმჯობესებულია პოლიტიკის პოტენციური ვარიანტების გააზრება, რათა 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმისთვის ახალი ქმედებების	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ტექნიკური ანალიზის ანგარიშის მომზადება	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო დონორების მხარდაჭერა	2021-2022

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
იდენტიფიცირება მოხდეს.				
<p>GHG-5: ხარჯთ-სარგებლის ანალიზის და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზის შემუშავება, სასუქის მართვის სისტემების განხორციელებისთვის საუკეთესო ვარიანტების განსაზღვრის მიზნით</p> <p>გაუმჯობესებულია პოლიტიკის პოტენციური ვარიანტების გააზრება, რათა 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმისთვის ახალი ქმედებების იდენტიფიცირება მოხდეს.</p>	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ტექნიკური ანალიზის ანგარიშის მომზადება	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო დონორთა მხარდაჭერა	2021-2022
<p>GHG-6: ვვლევა და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზის კოოპერატივების წარმატებით და ფართო მასშტაბებით შექმნასთან დაკავშირებით</p> <p>გაუმჯობესებულია პოლიტიკის პოტენციური ვარიანტების გააზრება, რათა 2023-2024 წლების</p>	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ტექნიკური ანალიზის ანგარიშის მომზადება	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო დონორების მხარდაჭერა	2021-2022

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
კლიმატის სამოქმედო გეგმისთვის ახალი ქმედებების იდენტიფიცირება მოხდეს.				
<p>GHG-7: კვლევისა და კონსულტაციების პროექტი, საქართველოს კონტექსტში კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის (CSA) ეკონომიკური და სოციალური ქმედებების განსაზღვრის მიზნით</p> <p>გაუმჯობესებულია პოლიტიკის პოტენციური ვარიანტების გააზრება, რათა 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმისთვის ახალი ქმედებების იდენტიფიცირება მოხდეს.</p>	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ტექნიკური ანალიზის ანგარიშის მომზადება	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო დონორების მხარდაჭერა	2021-2022
<p>GHG-8: განათლების და ცნობიერების ამაღლების სტრატეგიის შემუშავება (სინთეტური სასუქების გამოყენების ჩათვლით)</p> <p>გაუმჯობესებულია პოლიტიკის პოტენციური ვარიანტების</p>	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ტექნიკური ანალიზის ანგარიშის მომზადება	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო დონორების მხარდაჭერა	2021-2022

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
გააზრება, რათა 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმისთვის ახალი ქმედებების იდენტიფიცირება მოხდეს.				
მიზანი 1.3: მიწათსარგებლობაში, მიწათსარგებლობაში ცვლილებებსა და სატყეო მეურნეობებში ნეტო-ემისიების შემცირება / ნახშირბადის სეკვესტრის ხელშეწყობა (LULUCF)				
GHG-9: დეგრადირებული ტყის ნაწილის აღდგენა (მათ შორის ხანძრის ადგილების) გატყიანების გზით	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	აღდგენილი ტყის ტერიტორია (ჰექტარი) ეროვნული სატყეო სააგენტოს განცხადებით	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო	2020-2022
625 ჰექტარი დეგრადირებული ტყის აღდგენა (მათ შორის ხანძრის ადგილების) გატყიანების გზით				
GHG-10: დეგრადირებული ტყის აღდგენა ბუნებრივი აღდგენის ხელშეწყობის გზით	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	აღდგენილი ტყის ტერიტორია (ჰექტარი) განმახორციელებელი პარტნიორების განცხადებით	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო - თბილისის მერია - სსიპ აჭარის სატყეო სააგენტო - არასამეწარმეო იურიდიული პირი "თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია" ახმეტის მუნიციპალიტეტის დაქვემდებარებაში	2019-2022 (გაგრძელდება 2024 წლის მანძილზე)
2,411 ჰექტარი დეგრადირებული ტყის აღდგენა ბუნებრივი აღდგენის ხელშეწყობის გზით				
GHG-11: ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა ტყის მდგრადი	ტყის კოდექსი / კლიმატის სტრატეგია	მდგრადი მართვის ქვეშ მყოფი ტყეები (ჰექტარი) 11	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო	2021-2022 (გაგრძელდება 2027 წლამდე)

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>მართვის გეგმების განხორციელების გზით</p> <p>ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა ტყის 402,109 ჰექტარ ფართობზე ტყის მდგრადი მართვის გეგმის განხორციელების გზით, რომელიც შემუშავებულია და დამტკიცებულია 11 მუნიციპალიტეტისთვის; მხარს უჭერს ზომებს, როგორცაა საჭირო ინფრასტრუქტურის განვითარება / მოვლა შენახვა / ჭრები / ტყის აღდგენა / სანიტარული ჭრები და სხვა</p>	და სამოქმედო გეგმა	მუნიციპალიტეტში	<ul style="list-style-type: none"> - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება ტყისა და ბიომრავალფეროვნების დეპარტამენტი - იურიდიული პირი "თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია" ახმეტის მუნიციპალიტეტის დაქვემდებარებაში - საერთაშორისო ორგანიზაციები 	
<p>GHG-12: ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა ზედამხედველობისა და შესაძლებლობების განვითარების გზით</p> <p>ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა და განხორციელება და ზედამხედველობა 270,807 ჰა ტყის ტერიტორიაზე მდგრადი მოსავლის და წარმოებული</p>	ტყის კოდექსი / კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	სატყეო სააგენტოს მიერ განახლებული რეგულაციები, პროცედურები და ეფექტური ზედამხედველობის ოქმები	<p>სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო</p> <ul style="list-style-type: none"> - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი - არასამთავრობო ორგანიზაციები და 	2021-2022 (გაგრძელდება 2027 წლამდე)

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
შემის მომარაგებით, სამართლებრივი ბაზის განმტკიცებით, ცოდნისა და განვითარების შესაძლებლობების მენეჯმენტით, გაზომვის, ანგარიშგების და ვალიდაციის (MRV) სისტემების გაუმჯობესების ხელშეწყობით.			საერთაშორისო ორგანიზაციები	
GHG-13: ზურმუხტის ქსელის განსაზღვრულ ობიექტებზე ტყის ფონდის ტერიტორიების მდგრადი მართვა და დაცვა კონსერვაციის სპეციალური ტერიტორიის (SAC) 643,100 ჰექტარზე მდგრადი მართვა და დაცვა; ტყის ფონდები ზურმუხტის ქსელის განსაზღვრულ ობიექტებზე (590,103 ha მიღებული; 52,997 განსაზღვრული)	ტყის კოდექსი / კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ტყის ფონდის დაცული და მდგრადად მართული ტერიტორია (ჰექტარი) ზურმუხტის ქსელის ფარგლებში, როგორც აცხადებს შესაბამისი სააგენტო	სახელმწიფო საქვეყნებო დაწესებულება ტყისა და ბიომრავალფეროვნების დეპარტამენტი სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო	2019-2022 2021-2022 (გაგრძელდება 2030 წლამდე)
GHG-14: ტყეების დაცვა და /ან მდგრადი მართვა გაფართოებული დაცული ტერიტორიების ფარგლებში გაფართოებული დაცული	ტყის კოდექსი / კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	სააგენტოს ინფორმაციით, გაფართოებული დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ტყის დაცული ტერიტორიის / მდგრადი მართვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო დონორების მხარდაჭერა	2021-2022 (გაგრძელდება 2024 წლამდე)

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
ტერიტორიების 38 ჰექტარი ტყის ფართობის დაცვა და / ან მდგრადი მართვა				
GHG-15: ახალი დაცული ტერიტორიების ტყის ტერიტორიების დაცვა და / ან მდგრადი მართვა ახალი დაცული ტერიტორიების 16,895 ჰა ტყის ტერიტორიის დაცვა და / ან მდგრადი მართვა	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	სააგენტოს ცნობით, დაცული / მდგრადი მართვის ტყეები ახლად დადგენილი ტერიტორიების ფარგლებშია	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო დონორების მხარდაჭერა	2021-2022 (გაგრძელდება 2030 წლამდე)
GHG-16: სატყეო საკითხებთან დაკავშირებით სექტორთაშორისი კოორდინაციის გაძლიერება და მხარდაჭერა სატყეო საკითხებთან დაკავშირებით ინტერსექტორული კოორდინაციის გაძლიერება და მხარდაჭერა	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ანგარიშგება სექტორთაშორისი კოორდინაციის განმტკიცების ღონისძიებების შესახებ	სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება ტყისა და ბიომრავალფეროვნების დეპარტამენტი დონორების მხარდაჭერა	2021-2022 წლის განხორციელების დასაწყისი და შემდგომი გაგრძელება
GHG-17: ტყეების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა ტყეების მრავალფუნქციონალური მხარდაჭერით, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებით და ტყის რეფორმის	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	სააგენტოს ცნობით შემცირდა მოსახლეობის მხრიდან ზეწოლა ტყეებზე, როგორც მერქნის წყაროზე,	სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება ტყისა და ბიომრავალფეროვნების დეპარტამენტი - სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო	2021-2022 (გაგრძელდება 2030 წლამდე)

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>პროცესებში საზოგადოების ჩართულობით.</p> <p>ტყეების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა, ტყეების მრავალ ფუნქციური გამოყენების მხარდაჭერა, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და ტყის რეფორმის პროცესებში საზოგადოების ჩართულობის მხარდაჭერა.</p>			<p>- სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი</p> <p>- სსიპ აჭარის სატყეო სააგენტო</p> <p>- იურიდიული პირი "თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია" ახმეტის მუნიციპალიტეტის დაქვემდებარებაში</p>	
მიზანი 1.4: ნარჩენების სექტორთან დაკავშირებული ემისიების შემცირება				
GHG-18: ნაგავსაყრელის დახურვა	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	დახურული არასახიფათო ნარჩენების რაოდენობა	<p><u>საქართველოს</u> რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო - შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“</p> <p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, შესაბამისი მუნიციპალიტეტები</p>	დაგეგმილი: 2021-2023 (2023 წლის ბოლო კვარტალი)
GHG-19 არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების დახურვა არასახიფათო ნარჩენების	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	დახურული არასახიფათო ნარჩენების რაოდენობა, მუნიციპალიტეტე	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2021-2023 (2023 წლის ბოლო კვარტალი)

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
ნაგავსაყრელების დახურვა		ბის განცხადების მიხედვით		
GHG-20: რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების რეგიონული განთავსების ობიექტების (ნაგავსაყრელების) მშენებლობა	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ამწებული რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების (ნაგავსაყრელების) რაოდენობა, სამინისტროს განცხადების მიხედვით	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო - შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2021-2027 3 (2027 3 წლის ბოლო კვარტალი) მშენებლობა და შემდგომი უტილიზაცია
GHG-21: ქალაქ თბილისის არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის განახლება და გაუმჯობესება გაზის მიღების და აღდგენის სისტემის დაყენება თბილისის ნაგავსაყრელზე	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე მოწყობილია აირებისა და გამონაჟონის გადამუშავების სისტემა - მ 3 გაზი, რომელიც კონტროლდება ოპერატორის მიერ	ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტი საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, შპს თბილსერვის ჯგუფი	2021-2023 (2023 წლის ბოლო კვარტლ) მშენებლობა და შემდგომი უტილიზაცია
GHG-22: მეთანის შეროვნება და გამოყენება ქუთაისის არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე გაზის მიღების და აღდგენის სისტემის დაყენება ქუთაისის ნაგავსაყრელზე (პირობითი ღონისძიება)	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	გაზის გადამუშავების სისტემები დამონტაჟებულია არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე - მ 3 გაზი, რომელიც კონტროლდება ოპერატორის მიერ	შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2021-2024 (2023 წლის ბოლო კვარტლ) მშენებლობა და შემდგომი უტილიზაცია

Commented [NP9]: ქუთაისის არსებული ნაგავსაყრელზე (ნიკვა) გაზმეკრები სისტემის მოწყობა არ იგეგმება ოპერირების ეტაპზე.

ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის მშენებლობის შემდეგ, 2025 წლის პირველი კვარტალისთვის დაგეგმილია ქუთაისის არსებული ნაგავსაყრელის (ნიკვა) დახურვა და გაზმეკრების სისტემის მოწყობა.

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
GHG-23: მეთანის შეგროვება და გამოყენება რუსთავის არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე გაზის მიღების და აღდგენის სისტემის ფუნქციონირების გაგრძელება რუსთავის ნაგავსაყრელზე (პირობითი ღონისძიება)	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	გაზის გადამუშავების სისტემები დამონტაჟებულია არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე - მ 3 გაზი, რომელიც მიიღება და აღდება ან გამოიყენება ოპერატორის მიერ	შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2021-2024 (2023 წლის ბოლო კვარტლ) მშენებლობა და შემდგომი უტილიზაცია
GHG-24: მეთანის შეგროვება და გამოყენება ბათუმის არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე გაზის მიღებისა და აღდგენის სისტემის დაყენება ბათუმის მონტაჟი (პირობითი ღონისძიება)	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	გაზის გადამუშავების სისტემები დამონტაჟებულია არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე - მ 3 გაზი, რომელიც კონტროლდება ოპერატორის მიერ	ბათუმის მერია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, აჭარის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	2021-2022 (2023 წლის ბოლო კვარტლ) მშენებლობა და შემდგომი უტილიზაცია
GHG-25: ქალაქის ნარჩენების გადამუშავება (პირობითი ზომი)	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე გატანის ნაცვლად, გადამუშავებული ქალაქის რაოდენობა	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კერძო კომპანიები, მუნიციპალიტეტები	2021-2023 (2023 წლის ბოლო კვარტლ) ზომის გატარების დაწყება და მიმდინარეობა
GHG-26: ბიოდეგრადირებადი (ორგანული და ბალის ნარჩენების) გადამუშავება	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	გადამუშავებული ბიოდეგრადირებადი (ორგანული და ბალის) ნარჩენების რაოდენობა	შესაბამისი მუნიციპალიტეტები - იმერეთის მეცნიერთა კავშირი "სპექტრი" (საქართველო)	2021-2023 ((2023 წლის ბოლო კვარტლ) ზომის გატარების დაწყება და მიმდინარეობა

Commented [NP10]: გასათვალისწინებელია, რომ გაზის შეგროვების სისტემის მოწყობა დასრულდა 2020 წელს რუსთავის ნაგავსაყრელთან მიმართებით, ხოლო 2022 წლის ბოლოს იხურება რუსთავის არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტი, შესაბამისად, სხვა აქტივობა აღნიშნულ ნაგავსაყრელთან მიმართებით ვეღარ განხორციელდება.

Commented [NP11]: „მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 1 აპრილის №159 დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, მუნიციპალიტეტმა უნდა უზრუნველყოს მუნიციპალური ნარჩენების დამუშავების ხელშეწყობა. ამდენად, აღნიშნული უფლებამოსილების გათვალისწინებით, მიზანშეწონილია განხორციელდეს დამატებითი მსჯელობა მოცემული აქტივობის ფორმულირებასა და პასუხისმგებელ სუბიექტთან დაკავშირებით, თუ რამდენად ექცევა მათ კომპეტენციასა და შესაძლებლობის ფარგლებში.

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
ორგანული და ბადის ნარჩენების კომპოსტირება				
GHG-27: მუნიციპალური ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა 7 მუნიციპალური ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	აშენებული გამწმენდი ნაგებობების რაოდენობა და გადამუშავებული მ 3 წყალი / ტონა შლამი და გამოყენებული ბიოგაზი მ 3	შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“; საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო - საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო - მუნიციპალიტეტები	2021 – 2025 ³ (2025 ³ წლის ბოლო კვარტლ) მშენებლობა და შემდგომი უტილიზაცია
GHG-28: მეთანის მიღება და ადდგენა თბილისის ჩამდინარე წყლების გამწმენდ ნაგებობაში	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	გადამუშავებული წყალი მ 3 / ტონა შლამი და გამოყენებული ბი 3 გაზი	შპს ჯორჯიან უოთერ ენდ ფაუერი საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო და თბილისის მერია	2021-2023 (2023 წლის ბოლო კვარტლ) მშენებლობა და შემდგომი უტილიზაცია
GHG-29: მეთანის მიღება და ადდგენა ბათუმის ჩამდინარე წყლების გამწმენდ ნაგებობაში (პირობითი ზომა)	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	გადამუშავებული წყალი მ 3 / ტონა შლამი და გამოყენებული ბი 3 გაზი	შპს ბათუმის წყალი საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო და ბათუმის მერია	2021-2023 (2023 წლის ბოლო კვარტლ) მშენებლობა და შემდგომი უტილიზაცია
GHG-30: მეთანის მიღება და ადდგენა ქობულეთის	კლიმატის სტრატეგია და	გადამუშავებული წყალი მ 3 / ტონა შლამი და	შპს ქობულეთის წყალი,	2021-2023 ((2023 წლის ბოლო კვარტლ)

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
ჩამდინარე წყლების გამწმენდ ნაგებობაში (პირობითი ზომა)	სამოქმედო გეგმა	გამოყენებული მშ გაზი	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო და ქობულეთის მუნიციპალიტეტები	მშენებლობა და შემდგომი უტილიზაცია
GHG-31: ორგანული ნარჩენების მართვის შესახებ განათლება და ცნობიერების ამაღლება ადგილობრივი თვითმმართველობების, მეწარმეებისა და ფერმერებისათვის ცნობიერების ამაღლების სტრატეგიისა და კამპანიის მომზადება კომპოსტირების შანსების გაზრდის მიზნით	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	სტრატეგიის შემუშავება; მუნიციპალიტეტების მიერ გამოყენებული ორგანული და ბალის ნარჩენების წილის გაზრდა	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო მუნიციპალიტეტები	2021-2022 ((2022 წლის ბოლკვარტლ) ზომის გატარების დაწყება და მიმდინარეობა
GHG-32: ნარჩენების სექტორის მონაცემების შეგროვებისა და განახლების კონსოლიდირებული პროცესის უზრუნველყოფა მონიტორინგის განხორციელებისთვის საჭირო ინდიკატორების მკაფიო ჩამონათვალისა და მონაცემთა მოპოვების მეთოდოლოგიის შედგენა.	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	სტრატეგიის შემუშავება; ემისიის შესახებ უკეთ ანგარიშგება ყოველი წყაროს მიხედვით (მათ შორის დაწვა და კომპოსტირება)	საქსტატი საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2021-2022 (2022 წლის ბოლკვარტლ) ზომის გატარების დაწყება და მიმდინარეობა

პოლიტიკა და ზომები - მიმართულება დეკარბონიზაცია: განახლებადი ენერჯია

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი 1.5: განახლებადი ენერჯიის წყაროებიდან მიღებული საბოლოო ენერჯიის მოხმარების წილის გაზრდა (მიზანი 35% 2030 წლისთვის)				
<p>RE-1: ქარის ენერჯიის წარმოების მიმდინარე ტექნიკური და პროცედურული მხარდაჭერა</p> <p>2023 წლამდე იგეგმება 382 MW ქარის ელექტროსადგურების მონტაჟი.</p> <p>დამატებითი მხარდაჭერა და მონტაჟი მოსალოდნელია მინიმუმ 2030 წლის ჩათვლით.</p>	<p>საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმა / განახლებადი ენერჯიის ეროვნული სამოქმედო გეგმა / კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა</p>	<p>ელექტროენერჯის წლიური წარმოება - ზედამხედველობის საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია</p>	<p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო (საქართველოს ენერჯეტიკის განვითარების ფონდი)</p> <p>კომპანიები, რომლებიც მართავენ ელექტროსადგურებს, განახორციელებენ ამ მოქმედებას</p>	<p>2021 – 2023 (უტილიზაცია და ახალი სადგურებით 2030 წლამდე და მის შემდეგ)</p>
<p>RE-2: შხის ენერჯიის წარმოების მიმდინარე ტექნიკური და პროცედურული მხარდაჭერა</p> <p>2023 წლამდე იგეგმება 5 მეგავატი დადგმულის სიმძლავრის შხის ელექტროსადგურის დანერგვა</p> <p>დამატებითი მხარდაჭერა და ინსტალაცია მოსალოდნელია მინიმუმ 2030 წლის ჩათვლით.</p>	<p>საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმა / განახლებადი ენერჯიის ეროვნული სამოქმედო გეგმა / კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა</p>	<p>ელექტროენერჯის წლიური წარმოება - ზედამხედველობის საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია</p>	<p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო ((საქართველოს ენერჯეტიკის განვითარების ფონდი) - GEDF)</p> <p>კომპანიები, რომლებიც მართავენ ელექტროსადგურებს, განახორციელებენ ამ მოქმედებას</p>	<p>2021 – 2023 (უტილიზაცია და ახალი სადგურებით 2030 წლამდე და მის შემდეგ)</p>

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებული არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდის პერიოდი
<p>RE-3: ჰიდრო ენერჯის წარმოების მიმდინარე ტექნიკური და პროცედურული მხარდაჭერა</p> <p>2023 წლამდე იგეგმება 681.56 M ჰიდროელექტროსადგურების დანერგვა (შესაძლო გადავადებებით) (13 MW-ზე დიდი სიმძლავრის სადგურები)</p> <p>დამატებითი მხარდაჭერა და ინსტალაცია მოსალოდნელია მინიმუმ 2030 წლის ჩათვლით.</p>	<p>საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმა / განახლებადი ენერჯის ეროვნული სამოქმედო გეგმა</p> <p>/ კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა</p>	<p>ელექტროენერჯის წლიური წარმოება - ზედამხედველობის საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია</p>	<p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო (საქართველოს ენერჯეტიკის განვითარების ფონდი) (GEDF)</p> <p>კომპანიები, რომლებიც მართავენ ელექტროსადგურებს, განხორციელებენ ამ მოქმედებას</p>	<p>2021 – 2023 (უტილიზაციის და ახალი სადგურებით 2030 წლამდე და მის შემდეგ)</p>
<p>RE-4: განახლებადი წყაროებიდან მიკრო წარმოების მხარდაჭერა</p> <p>მიკროელექტროსადგურების დამატებითი სიმძლავრე გაიზარდა 200 მგვტმდე 2030 წელს და 400 მგვტმდე 2050 წელს, სხვადასხვა წამახალისებელი მექანიზმების (გამარტივებული ალიანსის კოული პროცედურები, მწვანე ტროფი და სხვა) მეშვეობით</p>	<p>კანონი ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების შესახებ / კანონი განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოებისა და გამოყენების წახალისების შესახებ/განახლებადი ენერჯის ეროვნული სამოქმედო გეგმა</p>	<p>საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია ისგან ანგარიშგება კავშირებისა და მოწოდებული ენერჯის შესახებ.</p>	<p>საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია</p> <p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, ელექტროენერჯის დისტრიბუციის კომპანიები</p>	<p>2018-2020 წლები პოლიტიკის მიღება და იმპლემენტაცია</p>
<p>RE-5: გეოთერმული სითბოს წარმოების მიმდინარე მხარდაჭერა</p>	<p>განახლებადი ენერჯის ეროვნული სამოქმედო გეგმა</p>	<p>გეოთერმული წყაროებიდან ენერჯის</p>	<p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი</p>	<p>2020 – 2022 წლები პოლიტიკის შემუშავება და</p>

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
არსებული გეოთერმული წარმოების გამოყენების გაფართოების მუდმივი მხარდაჭერა - მათ შორის ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთება (ხარჯებთ-სარგებლიანობის ანალიზი, რესურსების შეფასება) და ინვესტიციები		წლიური წარმოება	განვითარების სამინისტრო მუნიციპალიტეტები	მიმდინარე ინვესტიციები
RE-6: ბიოსაწვავის წარმოება და გაყიდვა B10- ის გაყიდვებისა და მოხმარების თანდათანობითი ზრდა, 10% ბიოდიზელი - 90% დიზელის ნარევი.	კანონი განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოებისა და გამოყენების წახალისების შესახებ / კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	საწვავის მოხმარების შესახებ ზემოდან ქვემოთ მოცემული ინფორმაცია (თვალყურს ადევნებს საქსტატი)	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო შპს ბიოდიზელ ჯორჯია შინაგან საქმეთა სამინისტრო; საქართველოს ბიომასის ასოციაცია	2019-2021 წლები, პოლიტიკის მიღება და იმპლემენტაცია, სავარაუდოდ 2030 წლამდე.
RE-7: მზის წყალგამაცხელებელი (თერმული) სისტემის გამოყენების ხელშეწყობა ფინანსური წახალისებისა და საინფორმაციო კამპანიების განხორციელება შენობებში წყლის გამაცხელებელი მზის სისტემების გამოყენების ხელშეწყობისთვის.	ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	რიგ საცხოვრებელ და კომერციულ შენობებში, სადაც წყლის გასათბობად მზის სისტემები გამოიყენება, განხორციელებული ინვესტიციების თვალყურის დევნება ინსტალატორების ბაზრის კვლევები.	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	2019-2021 წლები, პოლიტიკის მიღება და იმპლემენტაცია, სავარაუდოდ 2030 წლამდე.

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
RE-8: ცემენტის წარმოებაში ალტერნატიული ენერჯის გამოყენების ხელშეწყობა პოლიტიკა ან რეგულაციები ცემენტის წარმოებაში საწვავის სახით ნარჩენების გამოყენების ხელშეწყობისა და გაზრდის მიზნით.	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	მონაწილე კომპანიის განცხადებით ენერჯის მოხმარება / სათბურის გაზების ემისიები შემცირებულია,	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო შპს ჰეიდელბერგი	2019-2021 წლები, პოლიტიკის მიღება და იმპლემენტაცია, სავარაუდოდ 2030 წლამდე.
RE-9: მყარი ბიომასის რესურსების გაუმჯობესებული მართვა ტყის ახალი კოდექსის ამოქმედება, ტყეების აღრიცხვა და ნარჩენების გამოყენების მხარდაჭერა.	განვითარების პროცესშია	სატყეო სააგენტოს ცნობით ჰა ექვემდებარება გაუმჯობესებულ მართვას, ტყის ოპ იწარმოება მდგრადად	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ)	2021-2025 პოლიტიკის მიღება და განხორციელება, სავარაუდოდ 2030 წლამდე.

პოლიტიკა და ზომები - მიმართულება ენერგოეფექტურობა

ენერგოეფექტურობა შენობებში სადაც მომხმარებლის ცნობიერება მაღალია

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი 2.1: პირველადი ენერჯის მოხმარების დაზოგვის მიღწევა შენობების სექტორში				
EE-1: შენობის ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირების სქემის /	ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის	შესრულებული მშენებლობის შესახებ ანგარიში (თვალყურს	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი	2021-2023 წლები, პოლიტიკის შემუშავება და

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>შესრულების მინიმალური სტანდარტების შემუშავება</p> <p>შენობების სერტიფიცირების მეთოდოლოგიის და შესაბამისი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მიღება და დამტკიცება, და განხორციელების უზრუნველყოფა</p>	სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ადევნებს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს)	განვითარების სამინისტრო მუნიციპალური შენობების ინსპექტორები	განხორციელება 2030 წლის განმავლობაში და მას შემდგომ.
<p>EE-2: ენერგო ეფექტური შესყიდვები</p> <p>სამართლებრივი ზომები სახელმწიფო შესყიდვებში ენერჯის მოხმარების გათვალისწინებისთვის</p>	კანონი ენერგოეფექტურობის შესახებ/ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა	ენერჯის მოხმარება / სათბურის გაზების ემისიები შემცირებულია; აღნიშნული ინფორმაცია წარმოდგენილია როგორც ენერგეტიკის მართვის ეროვნული საინფორმაციო სისტემის ნაწილი	სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	2021-2023 წლები, პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება 2030 წლის განმავლობაში და მას შემდგომ.
<p>EE-3 ენერგოეფექტურობის მოდერნიზაცია სკოლებში და ცენტრალური ხელისუფლების სხვა შენობებში</p> <p>სკოლის შენობების გარე პერიმეტრის კეთილმოწყობა, ენერგოეფექტური ნათურების მონტაჟი, მყარი</p>	კანონი ენერგოეფექტურობის შესახებ/ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა	ენერგორესურსების აუდიტის ანგარიშების მიღება საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროდან	საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	2021-2023 წლები, პირველადი ინვესტიციები და შემდგომი განხორციელება 2030 წლის მანძილზე და მას შემდგომ

Commented [NP12]: აქ რა იგულისხმება? ასეთი ფუნქციის მქონე პირი მუნიციპალიტეტებში არ არიან

Commented [NP13]: დოკუმენტის იმ ნაწილში, სადაც შესაბამისი ღონისძიების ცხრილია და დეტალურად არის აღწერილი დასახელებული ღონისძიება, პარტნიორ დაწესებულებად საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსთან ერთად მითითებულია საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო და სსიპ - საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდი. მიზანშეწონილია, დანართი II სრულ შესაბამისობაში მოვიდეს დოკუმენტის მე-3 ნაწილთან და დოკუმენტის I დანართთან.

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
საწვავის გამათბობლების მოდერნიზაცია / შეცვლა. ყოველწლიურ დ ინვესტიციები შეადგენს ცენტრალური მთავრობის /შენობის მოქმედი ნაწილის მინიმუმ 1%-ს				
EE-4: ენერგოეფექტურობის საინფორმაციო სისტემების შექმნა საზოგადოებრივი შენობებისათვის ინფორმაციის შედგენა ეროვნული და მუნიციპალური საჯარო სექტორის შენობების მახასიათებლებისა და ენერჯის მოხმარების შესახებ.	კანონი ენერგოეფექტურობის შესახებ/ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	საზოგადოებრივი შენობების რაოდენობა, რომელთათვის შეიქმნა ენერგოეფექტურობის საინფორმაციო სისტემები.	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო სსიპ საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდი	2021-2023 წლები; სისტემის შექმნა და დანერგვა 2030 წლის მანძილზე და მას შემდგომ
EE-5: ენერგეტიკის დამოუკიდებელი ექსპერტებისთვის შენობების საკვალიფიკაციო, სააკრედიტაციო და სერტიფიცირების სქემების შემუშავება ენერგო მომსახურების მიმწოდებლების, ენერგო აუდიტორების, ენერგო მენეჯერებისა და	კანონი ენერგოეფექტურობის შესახებ/ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა	შემდეგი ინფორმაციის მოძიება და გამოქვეყნება: - აკრედიტაციისა და სასერთიფიკატო პროგრამებისა და სისტემების რაოდენობა. - ოფიციალურად სერტიფიცირებული პროფესიონალები ს რაოდენობა.	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო საქართველოს აკრედიტაციის ცენტრი და აკრედიტებული პირები	2021-2023 წლები, პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება ა 2030 წლის განმავლობაში და მას შემდგომ.

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
შენიშვნაში ენერგეტიკული მოწყობილობების მონტაჟის სპეციალისტების სერტიფიცირების სისტემის შემუშავება.				
<p>EE-6: ენერგოეფექტურობის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების პროგრამების განხორციელება</p> <p>საზოგადოების ინფორმირება, ენერჯის მოხმარების პროცესში ფინანსურად ეფექტური და ადვილად მისაღწევი ცვლილებების შესახებ და/ან ენერგო ეფექტური ზომების შესახებ ინფორმაციის გავრცელება.</p>	ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	<p>ცნობიერების ამაღლების განხორციელებული პროგრამების რაოდენობა.</p> <p>პროგრამით დაფარული ადამიანების რაოდენობა</p>	<p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო</p> <p>მუნიციპალიტეტები, არასამთავრობო ორგანიზაციები</p>	2019-2022 წლები, მოსალოდნელი გაგრძელებით
<p>EE-7: ტრენინგი და განათლება, მათ შორის საკონსულტაციო პროგრამები ენერგეტიკის საკითხებზე</p> <p>ენერგო ეფექტურობაში ინვესტირების ხელშეწყობი</p>	კანონი ენერგოეფექტურობის შესახებ/ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა	ენერჯის მოხმარება / სათბურის გაზების ემისიები შემცირებულია, როგორც დასტურდება ტრენინგების / საკონსულტაციო პროგრამების მონაწილეთა გამოკითხვით	<p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო</p> <p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო,</p>	2021 – 2024

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
ბიზნეს გარემოს უზრუნველყოფა, პროექტის განმახორციელებლების და ადგილობრივი ფინანსური ინსტიტუტების წარმომადგენლების ენერგო ეფექტური პროექტების დაფინანსების საკითხებზე ტრენინგის გზით.			დონორები/საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტები (IFIs)	
EE-8: ტექნიკის სტანდარტების, ნორმებისა და ეტიკეტების სექტორის შემუშავება მომხმარებლებისთვის მეტი ინფორმაციის მიწოდება საყოფაცხოვრებო ტექნიკის ყიდვის ან შეცვლისას, ეკო დიზაინის არ მქონე პროდუქტების ამოღება, ენერგოეფექტური მოწყობილობების ბაზრის წილის გაზრდის მიზნით.	ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ანგარიშგება ბაზრის პირობების შესახებ, კვლევების მეშვეობით	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო ბაზრის ზედამხედველობის ორგანო და საცალო მოვაჭრეები / აღჭურვილობის მწარმოებლები	2021-2023 წლები, პოლიტიკის შემუშავება (შემდგომში განახლების შესაძლებლობით) და შემდგომ განხორციელება 2030 წლის განმავლობაში და მას შემდგომ
EE-9: ენერგო ეფექტური განათების მონტაჟი ვარვარა ნათურებისათვის რეგულაციების შემოღება და ცნობიერების	ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	საცალო მაღაზიების ბაზრის კვლევები	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო ბაზრის ზედამხედველობის ორგანო	განახლების შესაძლებლობით) და შემდგომ განხორციელება 2030 წლის განმავლობაში და მას შემდგომ

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
ამაღლების კამპანიების განხორციელება; 2022 წლისთვის საცხოვრებელ, კომერციულ და საზოგადოებრივ შენობებში ვარვარა და ჰალოგენური ნათურების 100% - იანი ჩანაცვლების მიზნით.				

ენერგოეფექტურობა მრეწველობაში

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი 2.2: მრეწველობის სექტორში პირველადი ენერჯის მოხმარების დაზოგვის მიღწევა				
EE-10: მრეწველობაში ენერგოეფექტურობის სტიმულირება / მანდატირება ენერჯის დაზოგვის შესახებ ხელშეკრულებების მომზადება (ა) მსხვილ სამრეწველო კომპანიებთან და (ბ) მნიშვნელოვან სამრეწველო სექტორებთან	კანონი ენერგოეფექტურობის შესახებ/ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა	მონაწილე კომპანიის განცხადებით ენერჯის მოხმარება / სათბურის გაზების ემისიები შემცირებულია	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო სხვადასხვა კერძო კომპანიები	2021 – 2022 წლები, პოლიტიკის მიღება და იმპლემენტაცია 2030 წლისთვის
EE-11: ცემენტის წარმოების სველი მეთოდის მშრალი მეთოდით შეცვლა	ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	მონაწილე კომპანიის განცხადებით ენერჯის მოხმარება / სათბურის გაზების	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	ინვესტიციები 2021 წლამდე

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
ცემენტის წარმოების მეთოდის მშრალი მეთოდით შეცვლა (ენერჯის მოხმარების შემცირება)		ემისიები შემცირებულია	შპს ჰეიდელბერგი	
EE-12: ენერგო აუდიტისა და მართვის სისტემები, საქვებების შემოწმება მრეწველობის სექტორში ენერგო აუდიტის მოთხოვნები ან EnMS non-SME-ებში, SME-ების მხარდაჭერით	კანონი ენერგოეფექტურობის შესახებ/ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა	სამართლებრივი მოთხოვნების შესაბამისი კომპანიების თქმით	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო N/A	2021 – 2022 წლები, პოლიტიკის მიღება და იმპლემენტაცია 2030 წლისთვის

ენერგოეფექტურობა ტრანსპორტში

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი 2.3: ტრანსპორტის სექტორში პირველადი ენერჯის დაზოგვის მიღწევა				
EE-13: გადასახადების ზრდა ტრანსპორტის საწვავზე ბენზინისა და დიზელის საწვავზე მომუშავე მანქანების საქმიანობის შემცირება, მძღოლების წახალისება გადაინაცვლონ საზოგადოებრივი	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა – უკვე დადგენილი კანონმდებლობით.	ინფორმაცია საწვავის მოხმარების შესახებ (მეთვალყურეობას უწევს საქსტატი)	ფინანსთა სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	2021 წლამდე პოლიტიკის მიღება, შემდგომი განახლების პერსპექტივით

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
ტრანსპორტის სისტემაში				
<p>EE-14: ელექტრო და ჰიბრიდული მანქანების საგადასახადო შეღავათები</p> <p>ჰიბრიდული და ელექტრომობილების რაოდენობის ზრდა ბაზარზე (და EV ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება) და არსებული პარკის ეტაპობრივი ჩანაცვლება.</p>	<p>/ განახლებადი ენერჯის ეროვნული სამოქმედო გეგმა / ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა/არსებული რეგულაციები / კანონი</p> <p>განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოებისა და გამოყენების წახალისების შესახებ</p>	<p>ინფორმაცია გარკვეული ტიპის გზაზე მყოფი მანქანების რაოდენობის შესახებ (თვალყურს ადევნებს შინაგან საქმეთა სამინისტრო)</p>	<p>ფინანსთა სამინისტრო</p>	<p>2021 წლამდე პოლიტიკის მიღება, უწყვეტი მხარდაჭერით სავარაუდოდ მინიმუმ 2030 წლამდე.</p>
<p>EE-15: სატრანსპორტო საშუალებების ტექნიკური ინსპექტირების რეგულაციების შემუშავება და შესრულება</p> <p>ნაკლებად ეფექტური სატრანსპორტო საშუალებების ამოღება და პარკის განახლება, მისი ეფექტურობის ამაღლება და ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა</p>	<p>ინფორმაცია გარკვეული ტიპის გზაზე მყოფი მანქანების რაოდენობის შესახებ (თვალყურს ადევნებს შინაგან საქმეთა სამინისტრო)</p>	<p>შინაგან საქმეთა სამინისტრო</p> <p>კერძო კონტრაქტორი ინსპექტირებისთვის, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო და საქსტატი (მონიტორინგისთვის)</p>	<p>2018-2021 წლებში პოლიტიკის მიღება და განხორციელება 2030 წლისთვის</p>

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>EE-16: ძველ სატრანსპორტო საშუალებებზე იმპორტის გადასახადის ზრდა</p> <p>ძველი, არაეფექტური მანქანების იმპორტის შემცირება, ბაზარზე ახალი მოდელების, ასევე ჰიბრიდული და ელექტრომობილების წილის გაზრდით</p>	<p>კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა</p>	<p>სატრანსპორტო საშუალებების რაოდენობა გარკვეული ტიპის გზაზე (თვალყურს ადევნებს შინაგან საქმეთა სამინისტრო)</p>	<p>შინაგან საქმეთა სამინისტრო</p> <p>ფინანსთა სამინისტრო</p>	<p>პოლიტიკის მიღება 2021 წლამდე და განხორციელება 2030 წლისთვის</p>
<p>EE-17: გაუმჯობესებული საზოგადოებრივი ტრანსპორტი და მდგრად ტრანსპორტირების რეჟიმებზე გადასვლა</p> <p>მოდალური წილის გადაადგილება კერძო სატრანსპორტო საშუალებიდან საზოგადოებრივ ტრანსპორტზე; საზოგადოებრივი სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების გზით</p>	<p>ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა</p>	<p>მუნიციპალიტეტების მიერ სატრანსპორტო საშუალებების გამოყენების შესახებ ანგარიშები (შეფასებები)</p>	<p>მუნიციპალიტეტების რეგისტრაციის ცენტრები (მაგალითად: ქ. თბილისი, ქ. ბათუმი, ქ. რუსთავი და გორი)</p> <p>კერძო სატრანსპორტო კომპანიები შესაბამის ქალაქებში, შესაბამისი არასამთავრობო ორგანიზაციები</p>	<p>2020 წლიდან ზომების გატარების დაწყება და განხორციელება ს გაგრძელება 2030 წლამდე</p>
<p>EE-18: თბილისის „მწვანე ტრანსპორტის პოლიტიკის“</p>	<p>კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა</p>	<p>მუნიციპალიტეტის მიერ წარდგენილი ანგარიში სატრანსპორტო</p>	<p>ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის რეგისტრაციის ცენტრები</p>	<p>2018-2021 წლებში ზომების გატარების</p>

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>სამოქმედო გეგმაში შეტანილი ზომები</p> <p>მეტროს გაზრდილი ტევადობა და გაფართოებული გადაადგილება; არა მოტორიზებული ტრანსპორტის შესაძლებლობების ზრდა; ავტობუსის მარშრუტების ეფექტიანობის გაუმჯობესება; კერძო ავტომობილების მოძრაობის შემცირება ცენტრალურ რეგიონებში; ავტობუსების პარკის სიმძლავრის გაუმჯობესება; პარკირების სისტემის დანერგვა.</p>		საშუალებების გამოყენების შესახებ (შეფასებები და თვალყურის დევნება)	თბილისის სატრანსპორტო კომპანია; თბილისის მიკროავტობუსი; თბილისი პარკინგი	დაწყება და განხორციელება 2030 წლამდე
<p>EE-19: ბათუმის მდგრადი ურბანული მობილობის გეგმაში (SUMP) ჩამოყალიბებული ღონისძიებები</p> <p>ბათუმი: ავტობუსის მარშრუტების ეფექტიანობის გაუმჯობესება; კერძო მანქანების მოძრაობის შემცირება ცენტრალურ</p>	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	მუნიციპალიტეტის მიერ წარდგენილი ანგარიში სატრანსპორტო საშუალებების გამოყენების შესახებ (შეფასებები და თვალყურის დევნება)	ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტი [მთავრობა] ბათუმის ავტოტრანსპორტი	2019-2021 წლებში ზომების გატარების დაწყება და განხორციელება 2030 წლამდე

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
რაიონებში; ავტობუსების პარკის ტევადობის ზრდა და გადაადგილების გაფართოება; არა მოტორიზებული ტრანსპორტის შესაძლებლობების ზრდა.				
<p>EE-20: ხარჯ-სარგებლის ანალიზისა და ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების შემუშავება ავტომობილის ეფექტურობისა და ემისიების შესრულების გაუმჯობესების დამატებითი პოლიტიკის საუკეთესო ვარიანტების დასადგენად</p> <p>გაუმჯობესებულია პოლიტიკის პოტენციური ვარიანტების გაგება, რათა 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმისთვის ახალი ქმედებების იდენტიფიცირება მოხდეს.</p>	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	ანალიზში მიღწეული პროგრესის შესახებ ანგარიშგება	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო შინაგან საქმეთა სამინისტრო	2021-2022

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელება ს პერიოდი
<p>EE-21: ხარჯ-სარგებლის ანალიზისა და ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების შემუშავება საგზაო ტვირთის რკინიგზაზე გადატანის საუკეთესო ვარიანტების დასადგენად</p> <p>ფინანსური რესურსი შეიძლება ხელმისაწვდომი გახდეს კლიმატის მომდევნო სამოქმედო გეგმის კონკრეტული პოლიტიკისა და ზომების განხორციელების ხელშესაწყობად.</p>	<p>კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა</p>	<p>ანალიზში მიღწეული პროგრესის შესახებ ანგარიშგება</p>	<p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო</p>	<p>2021 - 2022</p>
<p>EE-22: ემისიის ხარისხის სტანდარტები მანქანების იმპორტის და წარმოებისთვის (EUR4 / EUR 5)</p> <p>ემისიის ინტენსივობის დიდი გაუმჯობესება ახალი ავტომობილების მარაგისთვის და არსებული პარკის თანდათანობითი ჩანაცვლება უფრო ეფექტური მოდელებით.</p>	<p>კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა</p>	<p>საავტომობილო პარკისა და საწვავის მოხმარების შესახებ ანგარიშგება საქსტატის მიერ</p>	<p>შინაგან საქმეთა სამინისტრო</p> <p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო</p>	<p>2021-2022 წლებში პოლიტიკის მიღება და განხორციელება 2030 წლამდე</p>

ენერგოეფექტურობა გაზისა და ელექტროენერჯის ინფრასტრუქტურაში

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი 2.4: პირველადი ენერჯის მოხმარების დაზოგვის მიღწევა გაზისა და ელექტროენერჯის ინდუსტრიაში				
<p>EE-23: თბოელექტროსადგურების საშუალო ეფექტურობის გაუმჯობესება</p> <p>თბოელექტროსადგურების საშუალო ეფექტურობის გაუმჯობესება. თერმული წარმოების ეფექტურობა 2018 წლისთვის 44% -ს (ფაქტობრივი მნიშვნელობა) და 48% - 2023 წლისთვის.</p>	საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმა / განახლებადი ენერჯის ეროვნული სამოქმედო გეგმა/კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა		საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო JSC საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია	2020-2025 წლები მუშაობის გაგრძელებით 2030 წლის ჩათვლით
<p>EE-24: ელექტროენერჯის გადამცემ ქსელებში დანაკარგების შემცირება და ახალი თაობის ქსელებში ინტეგრაცია</p> <p>ენერჯის დაზოგვა საქართველოს გადამცემი ქსელების განვითარების მიზნით, ენერჯის უფრო დიდი წარმოებისა და მოხმარების უზრუნველსაყოფად</p>	საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმა / განახლებადი ენერჯის ეროვნული სამოქმედო გეგმა	გადამცემის ქსელში წლიური დანაკარგები - თვალყურს ადევნებს GSE	საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია სსე	2020-2030 წლები, შემდგომში მოქმედების გაგრძელებით
<p>EE-25: რეგულაციები ელექტროენერჯის ნორმატიული დანაკარგების გაანგარიშების წესების შესახებ - ინვესტიციების სტიმულირება</p> <p>არსებული სატარიფო მეთოდოლოგია, რომელიც წახალისებს</p>	ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა / არსებული რეგულაციები	გადამცემი ქსელის წლიური დანაკარგები – თვალყურს ადევნებენ დისტრიბუტორები	საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია	2020 – 2030 წლები, განხორციელების შემდგომი გაგრძელებით

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>გამანაწილებელ კომპანიებს განხორციელონ ინვესტიციები მათ ქსელში და მოახდინონ ოპერაციული ხარჯების ოპტიმიზაცია</p>			<p>გამანაწილებელი კომპანიები</p>	
<p>EE-26: რეგულაციები ბუნებრივი გაზის ნორმატიული დანაკარგების გაანგარიშების წესების შესახებ - ინვესტიციების სტიმულირება</p> <p>სატარიფო მეთოდოლოგიის შემუშავება და განხორციელება, რომელიც უზრუნველყოფს ბუნებრივი გაზის გამანაწილებელი კომპანიების წახალისებას ზარალის შემცირების მიზნით.</p>	<p>ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა / არსებული რეგულაციები</p>	<p>გადამცემი ქსელის წლიური დანაკარგები – თვალყურს ადევნებენ დისტრიბუტორები</p>	<p>საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია</p> <p>გამანაწილებელი კომპანიები</p>	<p>2020 – 2030 წლები, განხორციელების შემდგომი გაგრძელებით</p>
<p>EE-27: ჭკვიანი მრიცხველების გამოყენება</p> <p>მარეგულირებელი მექანიზმების და ინვესტიციების მხარდაჭერის პროგრამის შემუშავება ელექტროენერჯის საბოლოო მომხმარებლების მიერ ჭკვიანი მრიცხველების გამოყენების ხელშეწყობის მიზნით.</p>	<p>კანონი ენერგოეფექტურობის შესახებ</p>	<p>წლიური ინფორმაცია ჭკვიანი მრიცხველების მომხმარებლებისგან „ელექტროენერჯის მოხმარების შესახებ, ქვეყნის საშუალო მაჩვენებელთან შედარებით.“</p>	<p>საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია (გამანაწილებელი კომპანიებთან ერთად)</p> <p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო</p>	<p>2020 – 2025 წლებში შემუშავება და ამოქმედება, გაგრძელდება 2030 წელს და მას შემდგომ</p>

პოლიტიკა და ზომები – ენერგეტიკული უსაფრთხოების მიმართულება

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
ელექტროენერჯის სექტორი				
მიზანი 3.1: ელექტროენერგეტიკულ სექტორში ენერჯის წყაროების, მომწოდებლებისა და მარშრუტების დივერსიფიკაცია				
<p>ელექტროსადგურების დივერსიფიკაცია პირველადი ენერჯის წყაროების მიხედვით (მათ შორის ქარის, მზის, ქვანახშირის და ა.შ), ენერჯის დეფიციტის პერიოდში ელექტროენერჯის წარმოების მნიშვნელოვანი დარღვევების თავიდან აცილების და იმპორტირებულ ელექტრომატარებლებზე დამოკიდებულების შემცირების მიზნით.</p> <p>2030 წლისთვის, ელექტროენერჯის სამომავლო მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს საჭიროდ თვლის, რომ უნდა განხორციელდეს ჰიდროელექტროსადგურები ს 356 მგვტ სიმძლავრის, ქარის ელექტროსადგურების - 354 მგვტ, მზის ელექტროსადგურების - 117 მგვტ და 2 ახალი კომბინირებული ციკლის თბოელექტროსადგურის საერთო დადგმული სიმძლავრით 500 მგვტ პროექტები. თუმცა ეს</p>	<p>იხილეთ განახლებადი ენერჯის ზომები 3.1 თავში და ენერგოეფექტურობის ზომები 3.2 თავში</p>			

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
რიცხვები არ ზღუდავს უფრო მეტი განახლებადი ენერჯის წყაროების სისტემაში ჩართვის ტექნიკურ შესაძლებლობას.				
<p>ES-1:</p> <p>მეზობელ ქვეყნებთან დამაკავშირებელი ელექტროენერჯის გადამცემი ახალი ინფრასტრუქტურის მშენებლობა.</p> <p>2030 წლამდე ტრანსსასაზღვრო გადაცემის სიმძლავრის დივერსიფიკაციისა და საიმედოობის ასამაღლებლად დაგეგმილია შემდეგი პროექტები</p> <ul style="list-style-type: none"> - ქსანი-სტეფანწმინდა-მოზდოკი და ქვესადგური სტეფანწმინდა (500 კვ ეგზ, კავშირი რუსეთთან); - ახალციხე-თორთუმი და მუდმივი დენის გარდამსაზი სადგურის დამატება ახალციხეში (400 კვ ეგზ, კავშირი თურქეთთან); - ბათუმი-მურათლი და მუდმივი დენის გარდამსაზი სადგურის მშენებლობა 	საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმა	ანგარიშგება საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემის მიერ	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა	2021 - 2030

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>ბათუმში (154 კვ ეგხ, კავშირი თურქეთთან);</p> <ul style="list-style-type: none"> - მარნეული-აირუმი (500 კვ ეგხ, კავშირი სომხეთთან); - გარდაბანი-ალსტაფა 330 კვ ეგხ-ის გაორჯაჭვიანება - საქართველო-რუსეთი-აზერბაიჯანის ენერგოსისტემების დამაკავშირებელი პროექტი (ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევა) 				
მიზანი 1.2 ელექტროენერგეტიკულ სექტორში ენერჯის იმპორტზე დამოკიდებულების შემცირება				
<p>ელექტროენერჯის მოთხოვნა/ მოხმარებისა და იმპორტის შემცირების მიზნით ენერგოეფექტური ღონისძიებების განხორციელება</p>	<p>იხილეთ ენერგოეფექტურობის ქვე-თავი (3.2)</p>			
<p>2025 წლისთვის ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო გეგმავს ორი ახალი გაზზე მომუშავე კომბინირებული ციკლის თბოელექტროსადგურის აშენებას (საერთო დადგმული სიმძლავრით - 500 მგვტ) და არსებული არაეფექტური სადგურების დახურვას. ეს დაზოგავს მინიმუმ 76 მილიონ კუბურ მეტრს (კუბ. მ) იმპორტირებულ გაზს ყოველწლიურად. ახალი თბოელექტროსადგურების ექსპლუატაციაში მიღების</p>	<p>იხილეთ ენერგოეფექტურობის ქვე-თავი (3.2)</p>			

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>შედეგად 2026-2030 წლებში დაიზოგება 310 მილიონი კუბ.მ იმპორტირებული გაზი. აღნიშნული ასევე ეფექტურად უზრუნველყოფს ქვეყნის საბაზისო ელექტროენერგიას და დადებითად აისახება სისტემის საიმედოობაზე</p>				
მიზანი 1.3 ენერჯის ადგილობრივი წყაროების გამოყენება				
<p>ხელსაყრელი საინვესტიციო კლიმატის შექმნა განახლებადი და სუფთა ენერჯის ტექნოლოგიების ინვესტიციებისათვის</p>	<p>იხილეთ დეკარბონიზაციის ქვეთავი (3-1)</p>			
<p>ES-2: არსებული ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და განახლება; მათი სიმძლავრეების გაზრდა.</p> <p>ყველაზე დიდი ჰიდროელექტროსადგურის - ენგურჰესის რეაბილიტაცია 2021 წლის იანვრის შუა რიცხვებიდან აპრილის შუა რიცხვებამდე მიმდინარეობდა. რეაბილიტაციის შემდეგ, ჰესი გამოიმუშავებს დამატებით 100-120 მლნ კვტ / სთ ელექტროენერგიას.</p> <p>2030 წლამდე, შიდა ქსელების საიმედოობის ასამაღლებლად დაგეგმილია შემდეგი პროექტები :</p>	<p>საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმა</p>	<p>საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია წლიური ანგარიშები</p>	<p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო</p> <p>შპს ენგურჰესი</p> <p>საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა</p>	<p>2021-2030</p>

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<ul style="list-style-type: none"> - ჯვარი-წყალტუბო-ახალციხე (სარეზერვო ხაზი 500 კვ ეგხ-სთვის „იმერეთი“) - ჯვარი-ხორგა, ბათუმი-ახალციხე და ეგხ-ის „კოლხიდა 1“ რეაბილიტაცია (220 კვ ქსელის გაუმჯობესება დასავლეთ საქართველოში) - კახეთის ინფრასტრუქტურის განმტკიცების პროექტი - რეაქტიული ენერჯის წყარო (საკონდენსატორო ბატარეები) აღმოსავლეთ საქართველოს 220 კვ ქვესადგურებში - თბილისის რეგიონის უსაფრთხო ელ. მომარაგების პროექტი - ზესტაფონი-ხაშური-გორი-ქსანი, ნავთლული-გარდაბანი (მოძველებული 220 კვ ქსელის განახლება აღმოსავლეთ საქართველოში) - არსებული 500 კვ ეგხ-ის „იმერეთი“ რეაბილიტაცია. <p>2030 წლამდე, განახლებადი ენერჯის წყაროების ინტეგრირებისა და გაზრდილი მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად დაგეგმილია შემდეგი პროექტები:</p>				

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<ul style="list-style-type: none"> - ჩრდილოეთის რგოლი - წყალტუბო (სვანეთის რეგიონიდან ელექტროსადგურების მიერთება ქსელში) - ნამახვანი - წყალტუბო (რაჭის რეგიონიდან ელექტროსადგურების მიერთება ქსელში) - გურია და კახეთი (ამ რეგიონებიდან ჰიდროელექტროსადგურების მიერთება ქსელში) 				
მიზანი 1.4 მოთხოვნაზე რეაგირება				
ES-3: ჭკვიანი აღრიცხვის სისტემების დანერგვა ჭკვიანი მრიცხველების (აღრიცხვის) ხარჯთსარგებლიანობის ანალიზმა აჩვენა დადებითი შედეგი. სემეკის მიერ მომზადებულია ჭკვიანი აღრიცხვის 10 – წლიანი სტრატეგია.				
მიზანი 1.5 ენერჯის მარაგი				
წყალსაცავიანი ჰიდროელექტროსადგურების მშენებლობა	იხილეთ დეკარბონიზაციის ქვე-თავი 3-1			
ES-4: ჰიდრომაკულირებელი ელექტროსადგურების მშენებლობა სისტემის მოქნილობის და მზისა და ქარის ენერჯის ინტეგრაციისთვის	საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმა			

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>შესაძლებლობის გაზრდის მიზნით;</p> <p>ენერგოსისტემის მოქნილობისა და საიმედოობის ზრდისა და ცვალებადი განახლებადი ენერჯის წყაროების ქსელში ინტეგრაციის ხელშეწყობის მიზნით, 2020 -2030 წლების საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიან გეგმაში განხილულია ჰიდრომააკუმულირებელი სადგურის (დაახლოებით 600 მეგავატი დადგმული სიმძლავრე) და ენერჯის შემნახველი ბატარეების ინფრასტრუქტურის განვითარების შესაძლებლობა. ამ ინფრასტრუქტურის განვითარება განიხილება კვლევის ეტაპზე, რომელიც დაფინანსებულია ევროპის საინვესტიციო ბანკის (EIB) მიერ.</p>				
<p>ES-5: წყალბადის წარმოებისა და შენახვის ტექნოლოგიების განვითარება;</p> <p>კვლევა ჩატარდება EBRD-ის დახმარებით, წყალბადის საკითხები ასევე გათვალისწინებულია EIB-ის კვლევაში.</p>				
ბუნებრივი გაზის სექტორი				

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი 2.1. ბუნებრივი გაზის სექტორში ენერჯის წყაროების, მიწოდებლებისა და მიწოდების მარშრუტების დივერსიფიკაცია				
<p>ES-6: გაზომარაგების მარშრუტების დივერსიფიკაცია, მიწოდების ალტერნატიული მარშრუტების შესწავლა და განვითარება გაზის ვირტუალური გაცვლის ჩათვლით;</p> <p>ორმხრივი ინტერესის (PMI) პროექტის ფარგლებში განიხილება სამხრეთ კავკასიის გაზსადენის (SCP) საშუალებით თურქეთსა და ევროკავშირის ქვეყნებთან LNG გაცვლის შესაძლებლობა. LNG -ის მიწოდება თურქეთის, საბერძნეთისა ან იტალიის რეგაზიფიკაციის ტერმინალზეზე, სამაგიეროდ კი SCP გაზსადენიდან საქართველოში გაზის მიღება „სვოპ“ გარიგებების მეშვეობით. ასეთი პროექტის იმპლემენტაცია საქართველოსთვის უზრუნველყოფს LNG- ზე არაპირდაპირ დაშვებას. აღნიშნული ვარიანტი არ საჭიროებს ახალი ინფრასტრუქტურის განვითარებას.</p> <p>გარდა ამისა, განიხილება დივერსიფიცირებული წყაროებიდან მიღებული ბუნებრივი გაზის სხვადასხვა პროდუქტად</p>				

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებულ პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>გარდაქმნის შესაძლებლობა [მაგ. გათხევადებულ ბუნებრივ გაზად (LNG), კომპრესიულ ბუნებრივ გაზად (CNG) და ანავეთობის თხევად გაზად (LPG)] და ასეთი პროდუქციის მიწოდებას მაღალმთიანი რეგიონებისთვის, რომლებიც არ არიან დაფარული გაზსადენის ძირითადი ქსელით. ასევე, აღნიშნული პროდუქტები საწვავის სახით შეიძლება ეფექტურად იყოს გამოყენებული საავტომობილო და საზღვაო ტრანსპორტში და ბუქსირებისთვის. დიზელზე მომუშავე ძრავების LNG (CNG) ძრავებით ჩანაცვლება მნიშვნელოვნად შეამცირებს როგორც საოპერაციო ხარჯებს, ასევე უარყოფით გავლენას გარემოზე.</p>				
<p>ES-7: თხევადი ბუნებრივი გაზის (LNG) განვითარების ალტერნატივების შემუშავება და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარება.</p> <p>გრძელვადიანი, შორეული პერსპექტივის ღონისძიებები მოიცავს:</p> <p>-LNG მიმღები ტერმინალის განვითარებას საქართველოში . დამოკიდებულია შავ</p>				

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>ზღვაზე პირდაპირი წვდომის გახსნაზე საერთაშორისო LNG გადაზიდვებისთვის თურქეთის სრუტეების გავლით. ამ ვარიანტზე დიალოგი გაგრძელდება თურქეთთან და შავი ზღვის სხვა დაინტერესებულ სანაპირო ქვეყნებთან.</p> <p>-გამათხვეადებელი და საექსპორტო ტერმინალი, რომელიც საქართველოში მიიღებს გაზს აზერბაიჯანიდან და პოტენციურად ცენტრალური აზიდანზუნბრივ გაზს და განახორციელებს LNG წარმოებასა და ექსპორტს აღმოსავლეთ ევროპაში, კერძოდ უკრაინასა და მოლდოვაში.</p> <p>დამოკიდებულია გაზის ცენტრალური აზიდან მიღებაზე და უკრაინის გადაწყვეტილებას რეგაზიფიკაციის ობიექტის შექმნის შესახებ.</p> <p>-მცირემასშტაბიანი გამათხვეადებელი ობიექტების განვითარება LNG -ის შიდა მოხმარებისთვის სეზონური მოხმარების პიკის დროს მოხმარებისათვის.</p>				
მიზანი 2.2 - ზუნბრივი გაზის სექტორში ენერჯის იმპორტზე დამოკიდებულების შემცირება				
ენერგოეფექტურობის ღონისძიებების განხორციელება გაზზე	იხილეთ ენერგოეფექტურობის ქვეთავი (3-2)			

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მოთხოვნის / მოხმარების და იმპორტის შესამცირებლად				
მიზანი 2.3 - ენერჯის ადგილობრივი წყაროების გამოყენება				
<p>ES-8: ნახშირწყალბადების მარაგების შესწავლა და ათვისება</p> <p>2020-2030 წწ ენერგეტიკული სტრატეგიის თანახმად, იმპორტზე დამოკიდებულების შემცირებისა და ქვეყნის ენერგეტიკული უსაფრთხოების გაზრდის მიზნით, მეთი ძალისხმევა დაეთმობა ბუნებრივი გაზის ადგილობრივი მარაგების ძიებასა და მოპოვებას. მაშინაც კი, თუ ქვეყნის ბუნებრივი გაზის დადასტურებული მარაგების 5%-ის მოპოვება მოხდება ყოველწლიურად, გაზის წარმოება შეიძლება შეადგენდეს დაახლოებით 200 მილიონ მ³-ს, რაც გაზრდის ადგილობრივი გაზის ამჟამინდელ წილს ქვეყნის საერთო მოხმარებაში (მიმდინარე პერიოდში დაახლოებით 0,3%) 7,5 -8%-მდე.</p>	ენერგეტიკული სტრატეგია 2020-2030			
მიზანი 2.4 მოთხოვნაზე რეაგირება				
<p>ES-9: SCADA სისტემის განვითარება</p> <p>დაგეგმილია გაზსადენების აღჭურვა თანამედროვე სამეთვალყურეო კონტროლისა და მონაცემთა შექმნის (SCADA)</p>	ენერგეტიკული სტრატეგია 2020-2030			

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>საშუალებით. მიმდინარე ეტაპზე საქართველოს გაზსადენების მუშაობის თავისებურებების გათვალისწინებით, სისტემის დაპროექტება და მონტაჟი იგეგმებოდა 2021 წლისთვის.</p> <p>კოვიდ პანდემიის გამო პროექტის რეალიზაცია გადადებულია გაურკვეველი ვადით</p>				
მიზანი 2.5 ენერჯის შენახვა				
<p>ES-10: გაზსაცავის განვითარება ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების შესახებ კანონის მიხედვით განსაზღვრული მინიმალური მარაგების შენახვა</p> <p>2020-2030 წწ ენერგეტიკული სტრატეგიის თანახმად, დაგეგმილია მიწისქვეშა გაზსაცავის მშენებლობა (500 მილიონი კუბური მეტრი მთლიანი მოცულობით) სამგორის სამხრეთ თაღის საბადოს ბაზაზე. გაზსაცავის მზადყოფნა ექსპლუატაციისათვის იგეგმებოდა 2024 წლისთვის, როდესაც დასრულდება შპს-დენიზის გაზის საბადოს ათვისების მეორე ფაზის სამუშაოები სრული მოცულობით და მნიშვნელოვნად გაიზრდება მოპოვების, შესაბამისად კი საქართველოში ტრანზიტის საფასურად მიღებული გაზის მოცულობა. აღსანიშნავია, რომ</p>	<p>ენერგეტიკის შესახებ კანონის (თავი 34, მუხლი 139 ბ) და 2020-2030 წლების ენერგეტიკული სტრატეგიის შესაბამისად</p>			

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>მშენებლობა COVID-19 -ის პანდემიით გამოწვეული ფინანსური პრობლემების გამო რამდენიმე წლით გადაიდო. გაზსაცავის ტექნიკური პარამეტრები განისაზღვრება ევროპის ენერგეტიკული გაერთიანების რეგულაციით № 994/2010 (გაზმომარაგების უსაფრთხოების ზომების შესახებ).</p>				
ნავთობის სექტორი				
მიზანი 3.1. ნავთობის სექტორში ენერჯის წყაროების, მომწოდებლებისა და მიწოდების გზების დივერსიფიკაციის ზრდა				
<p>ელექტროენერჯიასა და ბუნებრივ გაზზე მომუშავე ტრანსპორტის გამოყენების ხელშეწყობა</p>	<p>იხილეთ ენერგოეფექტურობის ქვეთავი (3-2)</p>			
<p>ES-10: საქართველოში ნავთობგადამამუშავებელი ობიექტების განვითარება</p> <p>2020-2030 წწ ენერგეტიკული სტრატეგიის თანახმად, ახალი ნავთობგადამამუშავებელი სიმძლავრის მიზანშეწონილობის დასადგენად, საქართველო გეგმავს პოტენციური ინვესტორების მოზიდვას შავი ზღვის ან / და სხვა თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონებში, საწყისი ხელსაყრელი შეთავაზების საფუძველზე.</p>	<p>ენერგეტიკული სტრატეგია 2020-2030</p>			

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>ES-11: ნახშირწყალბადების პოტენციური მარაგების შესწავლა და ათვისება</p> <p>ქვეყნის სხვადასხვა რეგიონში ბოლოდროინდელი საძიებო საქმიანობის შედეგები (2D და 3D მიმართულებიანი სეისმური საძიებო სამუშაოები, ცალკეული საბურღი ხვრელები) მტკიცედ მიანიშნებს ქვეყანაში ნახშირწყალბადის ახალი საბადოების გახსნის დიდ ალბათობაზე. ხმელეთსა და შავ ზღვაში ნავთობის რესურსების სავარაუდო საერთო რაოდენობა 909.2 მილიონი ტონაა (საუკეთესო შეფასება).</p> <p>განსაკუთრებით პერსპექტიულია საქართველოს შავი ზღვის შეღვის ნაწილი. რამდენიმე დიდი ადგილი ჩრდილოეთით (გუდაუთა, ოჩამჩირე, ყულევი) შესწავლილ იქნა საბჭოთა პერიოდში სეისმური კვლევის შედეგად; სამხრეთით, აჭარისა და გურიის შეღვის ზონაში, 2000-იანი წლების პირველ ნახევარში ამერიკულმა კომპანიამ "ანადარკო" შეისწავლა ძალიან პერსპექტიული დიდი ანტიკლინები (იბერია, კოლხეთი, ლაზიკა, ეგრისი), თუმცა საქართველოს ტერიტორიაზე ბურღვა არ ჩატარებულა. 2020-2030</p>	<p>ენერგეტიკული სტრატეგია 2020-2030</p>			<p>2021-2030</p>

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>წლების ენერგეტიკული სტრატეგია ითვალისწინებს ინტენსიური და ძვირადღირებული სამუშაოების განხორციელების შესაძლებლობას ნავთობისა და გაზის ადგილობრივი წარმოების გაზრდის მიზნით.</p>				
<p>ES-12: ნავთობპროდუქტების სავალდებულო (სახელმწიფო და კერძო) სტრატეგიული მარაგების შექმნა და შენახვა</p> <p>"ნედლი ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების სავალდებულო მარაგების შენარჩუნების შესახებ" კანონის პროექტი აწესებს ნავთობპროდუქტების უწყვეტი მიწოდების უზრუნველსაყოფად სავალდებულო მარაგების შექმნის, მართვისა და გამოყენების წესებს. მარაგების საჭირო მოცულობა გამოითვლება მინიმუმ 90 დღის საშუალო დღიური იმპორტიდან ან 61 დღის მოხმარებიდან - რომელიც უფრო მაღალია. იმპორტიორები პასუხისმგებელი იქნებიან მომარაგების შენარჩუნებაზე, ხოლო კონტროლს განახორციელებს საქართველოს ნავთობისა და გაზის სააგენტო.</p>				
ქვანაზხორის სექტორი				
მიზანი 3.1. ენერჯის ადგილობრივი წყაროების გამოყენება				

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>ES-13: ნახშირის პოტენციური მარაგების შესწავლა და ათვისება.</p> <p>საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული საბადოების საერთო ეკონომიკური პოტენციალი შეადგენს 200 მლნ ტონას, მათ შორის, 180 მლნ. ტონა ქვებიტუმოვანი ნახშირია, ხოლო 20 მლნ. ტონა მურა ნახშირი.</p> <p>ნახშირის ადგილობრივი ინდუსტრიის რეაბილიტაციისა და ინტენსიური განვითარების პერსპექტივა დაკავშირებულია ელექტროენერჯის გენერაციასთან. 2020-2030 წწ ენერგეტიკული სტრატეგიაში განხილულ იქნა ტყიბულის შახტის რეაბილიტაციისა და უცხოელი ინვესტორების დახმარებით მძლავრი, თანამედროვე თბოელექტროსადგურის აშენების შესაძლებლობა.</p> <p>საქართველოს ტერიტორიაზე მოპოვებული ნახშირი გამოიყენება საჭიროა ენერგეტიკული უსაფრთხოების რისკების შესამცირებლად და ადგილობრივი თემების სოციალური და ეკონომიკური პრობლემების გადასაჭრელად.</p>				

პოლიტიკა და ზომები – ენერგეტიკული სიღარიბის დაძლევა

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი: ენერგო სიღარიბეში მყოფი მოსახლეობის პროცენტული რაოდენობის შემცირება (სამიზნე: შემცირება 2017 წელს დფუქსირებულ დაახლოებით 43% დან 15%-ზე ნამკლბამდე 2030 წელს)				
EP-1: მიმდინარე სოციალური დახმარების პროგრამები მიმდინარე დახმარების პროგრამები ღარიბი შინამეურნეობებისა და მთიან რეგიონებში მცხოვრებთათვის	არსებული პოლიტიკა	სოციალური მომსახურების სააგენტოს ანგარიშგება	სოციალური მომსახურების სააგენტო მუნიციპალიტეტები	2021 – 2030

პოლიტიკა და ზომები - კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობის მიმართულება

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
მიზანი 1.1: ძლიერი ეროვნული კვლევა, განვითარება და ინოვაცია (RDI), რომელიც ხელს შეუწყობს სუფთა ენერგიაზე გადასვლას				
RIC-1: კვლევებსა და ინოვაციებზე სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯის ზრდა შპ-ს 1%-მდე, კლიმატის ცვლილებისა და მდგრადი ენერგეტიკისაკენ მიმართული კვლევებსა და ინოვაციებზე სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯის ზრდა შპ-ს 0.1%-მდე 2030 წლისათვის		ეროვნული ბიუჯეტი (სახელმწიფო ხაზონა); საზოგადოებრივი დანახარების მონიტორინგი	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსა და კვლევებისა და ინოვაციების საბჭოსთან ერთად	2022-2023

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
RIC-2: თემატური პრიორიტეტებით განსაზღვრა ეროვნული R&I-სთვის, ენერჯეტიკის სექტორის განსაზღვრა ერთ-ერთ პრიორიტეტად		ეროვნულ ბიუჯეტ (სახელმწიფო ხაზონა); საზოგადოებრივი დანახარების მინისტრონგი	კვლევებისა და ინოვაციების საბჭო საქარუელს ეკონომიკისა და მდგრად განვითარების სამინისტრო	2022-2023
RIC-3: მდგრადი ენერჯეტიკის საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავებისა და გაუმჯობესების მხარდაჭერა		ანგარიში არსებულ პროგრამებისა და შესაბამისი რეკომენდაციების შესახებ	საქარუელს ეკონომიკისა და მდგრად განვითარების სამინისტრო საქარუელს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქარუელს უნივერსიტეტი	2023-2024
RIC-4: მდგრადი განვითარების სფეროში, საზღვარგარეთ უნივერსიტეტებში განათლების მიმღები ქართველი სტუდენტებისათვის ეროვნული დაფინანსების დაწესება		საერთაშორისო განათლების ცენტრის მიერ მდგრად ენერჯეტიკა და კლიმატს ცვლილება განსაზღვრულია პრიორიტეტული მიმართულებად	საქარუელს ეკონომიკისა და მდგრად განვითარების სამინისტრო საქარუელს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2022-2023
RIC-5: ეროვნულ ენერჯეტიკულ პოლიტიკის პრიორიტეტებთან თანხვედრაში მყოფი კვლევითი და განვითარების პროექტების დაფინანსება 1. ენერჯის გამომწვავებასა და მოხმარებაში რუსულ ენერჯეტიკულ ღონისძიებების კვლევები;		დაფინანსებული კვლევითი პროექტები ენერჯეტიკულ პროექტების პრიორიტეტული მიმართულებების მიხედვით	საქარუელს ეკონომიკისა და მდგრად განვითარების სამინისტრო საერთაშორისო კვლევით და დონორ ორგანიზაციები	2023 წლადან შემდგომ

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>2. ა დილბორვი განახლება დ ენერჯის წყაროების მდგრად გამოყენების კენ მიმართულ ინოვაციური დ კვლევით პროექტები;</p> <p>3. საქარუელში მწვანე წყაღბა და ათვისების პოტენციალს კვლევით პროექტები;</p> <p>4. კლმატს ცვლელბისა დ მისი ენერჯეტკულ სისტემებზე გავლენის შემსწავლელ კვლევით პროექტები;</p> <p>5. ცვაღბა დ განახლება დ ენერჯის წყაროების ენერჯეტკულსის ტემაში ინტეგრაციის საშუღებებისა დ ენერჯის შემნახველ საშუღებების (ჰიდრომააკშულრებელ სადურბი, ბატრებისა დ სხვა) კვლევით პროექტები;</p> <p>6. საზოგადობრივი დ ჰუნანტრულ მეცნიერებების დნერვა, ენერჯეტკის, ენერჯეტკულ უაფხოებისა დ პოლტკის საკითხებში;</p> <p>7. ხელუნური ინტელექტისა დ ინფორმაციულ ტექნოლოჯის გამოყენების შესაძლებლები ენერჯეტკის სექტორის ოპტიმიზაციისათვის (პროჯნორება, გრმელვადანი დ გეგმარება, სისტემის გაფრუების დ გეგმარება დ სხვა).</p>				
<p>RIC-6: საქართველოს უსაფრთხოებისა და განვითარების პრიორიტეტების მიხედვით</p>		<p>შექმნილ ინდკატორების</p>	<p>საქარუელს ეკონომიკისა დ მდგრად</p>	<p>2022-2024</p>

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
<p>კვლევის მონიტორინგის ინდიკატორების შემუშავება</p> <p>შეისწავლეთ კვიანი სისტემები და ICT გადაწყვეტილებები ენერჯეტიკის სექტორის ოპტიმიზაციისთვის (მაგ., პროგნოზირება, გრძელვადიანი დაგეგმვა, გაფართოების დაგეგმვა და ა.შ.)</p>		ოფიციალური სტატისტიკა	განვითარების სამინისტრო საკსტტ	
<p>RIC-7: მდგრადი ბიზნესის ჯილდოს მეშვეობით ახალი პროდუქტისა და ტექნოლოგიების სერტიფიცირების წახალისება</p>		შეიქმნა მდგრად ბიზნესის ჯილდო	საქარუელს ეკონომიკისა და მდგრად განვითარების სამინისტრო კვლევებისა და ინოვაციების საბჭო „აწარმო საქარუელში“ ბიზნეს ასოციაციები	2023 წლიდან შემდგომ
მიზანი 2: საერთაშორისო თანამშრომლობის გაძლიერება RDI- ში				
<p>RIC-8: „კვლევიდან ბიზნესამდე“ პროგრამების მხარდაჭერა ცოდნისა და გამოცდილების გადასაცემად სამეცნიერო სფეროდან კერძო (სამრეწველო) სექტორში, დაბალ-ნახშირბადიანი ტექნოლოგიების კუთხით</p>		შემუშავებულია პროგრამა „კვლევიდან ბიზნესამდე“	საქარუელს ეკონომიკისა და მდგრად განვითარების სამინისტრო ბიზნეს ასოციაციები (საქარუელს ბიზნესის ასოციაცია, საქარუელს მცირე და საშუალო ბიზნესთა ასოციაცია) საქარუელს სავაჭრო	2023 წლიდან შემდგომ

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
			სამრეწველო პალატა, „აწარმო საქარულში“	
RIC-9: „ბიზნესიდან ბიზნესამდე“ პლატფორმის შექმნა დოქტორანტებისა და გამოცდილი მკვლევარების ბიზნეს სექტორთან დასაკავშირებლად და მათი კვლევისა და ინოვაციის საჭიროებების გასაგნობად		ციფრული პლტფორმა, რომელიც აკავშირებს მკვლევარებსა და ბიზნესებს	საქარულელს ეკონომიკისა და მდრად განვითარების სამინისტრო	2022-2023
RIC-10: ეროვნული საკონტაქტო პირისა ან პირების წარდგენა “Horizon Europe” პროგრამის მე-5 მიმართულებისათვის		წარდგენილია ეროვნული საკონტაქტო პირი ან პირები მე-5 მიმართულებისათვის	საქარულელს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო	2021
RIC-11: Enterprise Europe Network- თან საქართველოს თანამშრომლობის მზარდაჭერა და ხელშეწყობა და საქართველოს მეორე და საშუალო ბიზნესის ჩართვა თანადაფინანსების პროგრამებში		წარდგენილია ფლეგაციის წევრები კლმატის ცვლლებისა და ენერჯექტის მიმართულებით	საქარულელს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო	2021
მიზანი 3: მონიტორინგისა და ანალიზის ჩარჩოს შემუშავება და განხორციელება				
RIC-12: რეგულარული საინფორმაციო დღეების ორგანიზება ენერჯექტივისა და კლიმატის ცვლილების სფეროში საერთაშორისო კვლევითი პროგრამების შესახებ ცნობიერების ამაღლების მიზნით		საინფორმაციო შეხვედრების კალენდარი, ღონისძიებების მოხსენებით ბარათები	საქარულელს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო	2022 წლიდან შემდომ
RIC-13: მუშაობა ორმხრივ და მრავალმხრივ ინიციატივებზე -		არნაკლებ ერთი ორმხრივი თანამშრომლობის	საქარულელს ეკონომიკისა და მდრად	2022 წლიდან შემდომ

აქტივობა / ღონისძიება და აღწერა	თუ მითითებულია არსებული პოლიტიკაში / გეგმებში	გადამოწმების წყარო	პასუხისმგებელი სააგენტო / პარტნიორი დაწესებულება	განხორციელების პერიოდი
თანამშრომლობა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან		პროგრამის აწესებულება კვლევებისა და ინოვაციებისათვის კლმატს ცვლელისა და ენერჯეტკის საკითხებში 2030 წლამდე.	განვითარების სამინისტრო კვლევებისა და ინოვაციების საბჭო შოთა რუსთაველის საქარუელის ეროვნული სამეცნიერო ფონდი	

დანართი II: მე-3 ნაწილში ჩამოთვლილი ღონისძიებების დეტალური აღწერა

პოლიტიკა და ღონისძიებები

დეკარბონიზაცია: სათბურის აირების ემისიები და მოცილება

GHG-1: აზოტმჟავას წარმოება სათბურის აირების (GHG) დაბალი ემისიებით

GHG-1: აზოტმჟავას წარმოება სათბურის აირების დაბალი ემისიებით	
ამოცანა 1.1: საწარმო პროცესებიდან ემისიების შემცირება	
აღწერა: აზოტის მჟავას მწარმოებელი ქარხნები აღჭურვილი იქნება უახლესი ტექნოლოგიით, წარმოების ციკლიდან N ₂ O ემისიების მოსაცილებლად ეს ღონისძიება ეყრდნობა საერთაშორისო ფინანსურ მხარდაჭერას.	
ვადები	2021-2023 წლები, ღონისძიების დასაწყებად და შემდგომ გასაგრძელებლად
სექტორი	მრეწველობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა სინერგია და ასოცირების შესახებ შეთანხმების დირექტივა 2008/50/EC ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ და დირექტივა 2010/75/EU სამრეწველო ემისიების შესახებ
განხორციელების სტატუსი	მიმდინადერობს დაგეგმვა
ვარაუდები	საწარმო აღჭურვილია ახალი ტექნოლოგიებით, რომელიც მინიმუმ 95%-ით ნაკლებ N ₂ O-ს გააფრქვევს ახალი აღჭურვილობა აწარმოებს 100% აზოტმჟავას
მოსალოდნელი შედეგები	<p>2015 წლის საბაზისო მონაცემებთან შედარებით (ყოველწლიური):</p> <ul style="list-style-type: none"> შემცირებული 426 GgCO₂e 2030 წელს
სახელმწიფო ბიუჯეტი	მონაცემები არ არის
მუნიციპალური	მონაცემები არ არის

დაფინანსების წყაროები (ლარი)	კერძო სექტორი / სახელმწიფო კომპანიები	• 8,910,000 ლარი 2024 წლისთვის (შპს „რუსთავი აზოტიდან“)
	დონორის მხარდაჭერა	• 8,910,000 ლარი გრანტი 2024 წლისთვის (გერმანიის მთავრობიდან)
პასუხისმგებელი უწყება		შპს „რუსთავი აზოტი“
პარტნიორი დაწესებულება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, საქართველოს მთავრობის სახელით
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	ჩართული კომპანიის განცხადების თანახმად, N ₂ O-ს ემისიები შემცირებულია
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა. ეს ღონისძიება ასევე უკავშირდება სხვა საწარმოში არსებულ ზომებს, რომლებიც მიმართულია ეფექტურობის გაზრდაზე

GHG-2: კონკრეტული საწარმოებისთვის ემისიის კოეფიციენტების შემუშავება

GHG-2: კონკრეტული საწარმოებისთვის ემისიის კოეფიციენტების შემუშავება	
ამოცანა 1.1: საწარმოო პროცესებიდან ემისიების შემცირება	
აღწერა: მონაცემთა მართვის სისტემის დანერგვა, რომელიც მოიცავს ემისიების კოეფიციენტებს კონკრეტული საწარმოებისთვის, სექტორში ემისიების უფრო ზუსტი შეფასების და შედეგების შერბილების შესაძლებლობის მიზნით. ეს მეტ შესაძლებლობას მისცემს კერძო სექტორებს / სახელმწიფო კომპანიებს წარმოადგინონ სათბურის აირების ემისიასთან დაკავშირებული მონაცემები.	
ვადები	2021-2022 წლები ღონისძიების დასაწყებად და შემდგომ გასაგრძელებლად
სექტორი	მრეწველობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა სინერგია და ასოცირების შესახებ შეთანხმების დირექტივა 2010/75/EU სამრეწველო ემისიების

		შესახებ და მუხლი 314 ინფორმაციის გაცვლისა და თანამშრომლობის ხელშეწყობის შესახებ
განხორციელების სტატუსი		მიმდინარეობს დაგეგმვა
ვარაუდები		მონაცემები არ არის
მოსალოდნელი შედეგები		დარგთან დაკავშირებული მინიმუმ ორი ემისიის კოეფიციენტის მიღება ემისიის კოეფიციენტი დადგენილია მინიმუმ ორი ძირითადი მრეწველობისთვის
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	<ul style="list-style-type: none"> • არა-ფინანსური წვლილი
	მუნიციპალური	მონაცემები არ არის
	კერძო სექტორი / სახელმწიფო კომპანიები	მონაცემები არ არის
	დონორის მხარდაჭერა	<ul style="list-style-type: none"> • 99,600 ლარი გრანტის სახით 2024 წლამდე (გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდიდან/ გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამიდან)
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კლიმატის ცვლილების სამმართველო
პარტნიორი დაწესებულება		შპს „რუსთავის აზოტი“, ჰაიდელბერგ ცემენტი
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	<ul style="list-style-type: none"> • ემისიის კოეფიციენტების რაოდენობა • მონაცემთა სისტემების რაოდენობა
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა.

GHG-3: პირუტყვის საკვების შეცვლა

GHG-3: პირუტყვის საკვების შეცვლა
ამოცანა 1.2: ემისიების შემცირება სასოფლო-სამეურნეო წარმოებიდან

აღწერა: საკვების ხარისხის გაუმჯობესება 20% ან მეტი პირუტყვისთვის, რაც გამოიწვევს ენტერალური ფერმენტაციის ემისიების შემცირებას. საქართველოში საკმარისი მრავალფეროვნებაა საფურაჟე მცენარეების თვალსაზრისით, რომლის საშუალებითაც შესაძლებელია ნაკლები ღებვა და ამავდროულად პირუტყვის პროდუქტიულობის გაზრდა ან შენარჩუნება. საჭიროა ოპტიმალური საკვების ნარევის განსაზღვრა და შემდეგ რძის ნაწარმის მწარმოებელი ფერმერების ინფორმირება სახელმძღვანელოს საშუალებით. გარდა ამისა, ქართულის ყურძნის ჩენჩო განხილულ უნდა იქნეს, როგორც ალტერნატიული იაფფასიანი საკვები დანამატი, მცოხნავი ცხოველის ემისიის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

ეს ღონისძიება ეყრდნობა საერთაშორისო ფინანსურ მხარდაჭერას.

შედეგის ინდიკატორები:

პირუტყვის ენტერალური ფერმენტაციის ემისიების შემცირების შესახებ მეთოდოლოგია მომზადებულია, პირუტყვის კვების ცვლილება შეთანხმებულია ჩართულ მხარეებთან

მინიმუმ ერთი სარეკომენდაციო კამპანია ჩატარდა, პირუტყვის ენტერალური ფერმენტაციის ემისიების შემცირების და საქონლის კვების ცვლილების შესახებ ყველა რეგიონში, თითოეულში მინიმუმ 50 ფერმერის მონაწილეობით.

პროექტის კონცეფციაა პირუტყვთა კვების გაუმჯობესება ასევე, შემუშავებულია საძოვრების ბიომრავალფეროვნების დაცვა და მისი განხორციელებისათვის მოითხოვნილ იქნა საერთაშორისო დაფინანსება;

შემუშავებულია საძოვრების მართვის კანონმდებლობა.

ვადები	2021-2024 წლები ღონისძიების დასაწყებად და შემდგომ გასაგრძელებლად
სექტორი	სოფლის მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა
განხორციელების სტატუსი	დაგეგმვის პროცესში
ვარაუდები	
მოსალოდნელი შედეგები	2015 წლის საბაზისო მონაცემებთან შედარებით (ყოველწლიური): <ul style="list-style-type: none"> • შემცირებული 6.83 GgCO₂e 2030 წელს

დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	• 530,000 ლარი მეთოდოლოგის განსავითარებლად და სარეკომენდაციო კამპანიის გასაშვებად, პირუტყვის ენტერალური ფერმენტაციის ემისიების შემცირებისა და პირუტყვი კვების ცვლილებისთვის.
	მუნიციპალური	არცერთი
	კერძო სექტორი / სახელმწიფო კომპანიები	• გენერირება მოხდება პოლიტიკის მეშვეობით (რაოდენობა განსასაზღვრია)
	დონორის მხარდაჭერა	• განსასაზღვრია
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი); სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტი, სურსათისა და სოფლის განვითარება.
პარტნიორი დაწესებულება		<ul style="list-style-type: none"> • შპს „სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი“ • ა(ა)იპ „სოფლის განვითარების სააგენტო“ • სიპ „გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი“ • სსიპ „მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის ეროვნული სააგენტო“ • სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების მწარმოებლები
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	<ul style="list-style-type: none"> • მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის რაოდენობა, რომელიც იღებს გაუმჯობესებული ხარისხის საკვებს • ოპტიმიზირებული საკვების რაოდენობა, ტიპების მიხედვით

სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი	კვლევა, ინოვაცია, და კონკურენტუნარიანობა
--	--

GHG-4: ხარჯთ-სარგებლის ანალიზის და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზის შემუშავება, პირუტყვის საკვებში დამატებითი ცვლილების შეტანასთან დაკავშირებული საუკეთესო ვარიანტების განსაზღვრის მიზნით

GHG-4: ხარჯთ-სარგებლის ანალიზის და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზის შემუშავება, პირუტყვის საკვებში დამატებითი ცვლილების შეტანასთან დაკავშირებული საუკეთესო ვარიანტების განსაზღვრის მიზნით		
შედეგის ინდიკატორი:		
მომზადდა ტექნიკური ანალიზის ანგარიში, რომელიც აანალიზებს მინიმუმ ორ ალტერნატივას კვების გაუმჯობესების კუთხით		
ამოცანა 1.2: ემისიებ:		
ის შემცირება სასოფლო-სამეურნეო წარმოებიდან		
აღწერა: პირუტყვში ენტერალური ფერმენტაციის მართვის დამატებით ზომებთან დაკავშირებული ღირებულების, სარგებლისა და განხორციელებადობის ანალიზი, 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმის ახალი მოქმედებების განსაზღვრის მიზნით		
ვადები	2021 წლიდან 2024 წლამდე	
სექტორი	სოფლის მეურნეობა	
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა	
განხორციელების სტატუსი	მიმდინარეობს დაგეგმვა	
ვარაუდები	ფულადი სახსრების არსებობა კვლევის დასაწყებად	
მოსალოდნელი შედეგები	ტექნიკური ანალიზის ანგარიში მომზადდა, რომელიც იკვლევს მინიმუმ ორ ახალ ალტერნატივას კვების გაუმჯობესებისთვის.	
	სახელმწიფო ბიუჯეტი	218,000 ლარი
	მუნიციპალური	არ არის მონაცემები

დაფინანსების წყაროები (ლარი)	კერძო სექტორი / სახელმწიფო კომპანიები	არ არის მონაცემები
	დონორის მხარდაჭერა	მოსამეზნია
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
პარტნიორი დაწესებულება(ები)		სსიპ „სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი“ ა(ა)იპ „სოფლის განვითარების სააგენტო“
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	ტექნიკური ანალიზის დოკუმენტების რაოდენობა
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა

GHG-5: ხარჯთ-სარგებლის ანალიზის და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზის შემუშავება, სასუქის მართვის სისტემების განხორციელებისთვის საუკეთესო ვარიანტების განსაზღვრის მიზნით

<p>GHG-5: ხარჯთ-სარგებლის ანალიზის და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზის შემუშავება, სასუქის მართვის სისტემების განხორციელებისთვის საუკეთესო ვარიანტების განსაზღვრის მიზნით</p> <p>შედეგის ინდიკატორი:</p> <p>მომზადდა ტექნიკური ანალიზის ანგარიში, რომელიც აანალიზებს მინიმუმ ორ ახალ ალტერნატივას სასუქის მართვისთვის</p> <p>ამოცანა 1.2: ემისიების შემცირება სასოფლო-სამეურნეო წარმოებიდან</p> <p>აღწერა: სასუქის მართვის სისტემების დანერგვის დამატებით ზომებთან დაკავშირებული ღირებულების, სარგებლისა და განხორციელებადობის ანალიზი, 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმის ახალი მოქმედებების განსაზღვრის მიზნით</p>

ვადები		2021 წლიდან 2024 წლამდე
სექტორი		სოფლის მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები		კლიმატის სამოქმედო გეგმა
განხორციელების სტატუსი		განხილვის პროცესშია
ვარაუდები		ფულადი სახსრების არსებობა კვლევის დასაწყებად
მოსალოდნელი შედეგები		ტექნიკური ანალიზის ანგარიში მომზადდა, რომელიც იკვლევს მინიმუმ ორ ახლა ალტერნატივას სასუქის მართვისთვის.
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	218,000 ლარი
	მუნიციპალური	მონაცემები არ არის
	კერძო სექტორი / სახელმწიფო კომპანიები	მონაცემები არ არის
	დონორის მხარდაჭერა	მოსამებნია
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი; სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტი, სურსათისა და სოფლის განვითარება.)
პარტნიორი დაწესებულება (ები)		სსიპ „სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი“ ა(ა)იპ ს“ოფლის განვითარების სააგენტო“
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	პროგრესის მაჩვენებელი (ები)	ტექნიკური ანალიზის დოკუმენტების რაოდენობა
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა

GHG-6: კვლევა და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზი კოოპერატივების წარმატებით და ფართო მასშტაბებით შექმნასთან დაკავშირებით

GHG-6: კვლევა და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზი კოოპერატივების წარმატებით და ფართო მასშტაბებით შექმნასთან დაკავშირებით		
ამოცანა: ემისიების შემცირება სასოფლო-სამეურნეო წარმოებიდან		
აღწერა: კოოპერატივების შექმნასთან დაკავშირებული კვლევა და ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობის ანალიზი, 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმის ახალი მოქმედებების განსაზღვრის მიზნით		
ვადები	2021 წლიდან 2022 წლამდე	
სექტორი	სოფლის მეურნეობა	
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	კლიმატის სამოქმედო გეგმა	
განხორციელების სტატუსი	მომზადების პროცესში	
ვარაუდები	ფულადი სახსრების არსებობა კვლევის დაწყებისთვის.	
მოსალოდნელი შედეგები	ტექნიკური ანალიზის დოკუმენტების დამთავრება	
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	940,000 ლარი
	მუნიციპალური	არ არის მონაცემები
	კერძო სექტორი / სახელმწიფო კომპანიები	არ არის მონაცემები
	დონორის მხარდაჭერა	მოსამებნია
პასუხისმგებელი უწყება	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	
პარტნიორი დაწესებულება(ები)	დონორის მხარდაჭერა	
	უწყება/წყარო	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

მონიტორინგი	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	ტექნიკური ანალიზის დოკუმენტების რაოდენობა
სხვა პოლიტიკასთან და ლონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა.

GHG-7: კვლევისა და კონსულტაციის პროცესები, საქართველოს კონტექსტში კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის (CSA) სფეროში ეკონომიკური და სოციალურად განხორციელებადი ქმედებების განსაზღვრის მიზნით

GHG-7:კვლევისა და კონსულტაციის პროცესები, საქართველოს კონტექსტში კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის (CSA) სფეროში ეკონომიკური და სოციალურად განხორციელებადი ქმედებების განსაზღვრის მიზნით	
ამოცანა 1.2: ემისიების შემცირება სასოფლო-სამეურნეო წარმოებიდან	
<p>აღწერა: კვლევის ჩატარება კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის ხარჯთ-ეფექტური ქმედებების განსაზღვრისთვის და დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციები, საქართველოში ტექნიკურად და სოციალურად განხორციელებადი ვარიანტების შერჩევის და 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმის ახალი მოქმედებების განსაზღვრის მიზნით</p> <p>მიღწევები უნდა მოიცავდეს:</p> <p>მომზადდა ტექნიკური ანალიზის ანგარიში, რომელიც მოიცავს რეკომენდაციებს მინიმუმ ორი ღონისძიებებისთვის, რაც ძალიან დამაიმედებელია კლიმატ-გონივრული სოფლის მეურნეობის პრაქტიკის განსახორციელებლად.</p> <p>კლიმატ-გონივრული სოფლის მეურნეობის სამუშაო ჯგუფი ატარებს მინიმუმ ორ საკონსულტაციო შეხვედრას წელიწადში.</p> <p>2024 წლისთვის მომზადებულია კარგი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის სახელმძღვანელო მინიმუმ 5 სასოფლო -სამეურნეო კულტურისათვის.</p>	
ვადები	2021 -დან 2024 მდე
სექტორი	სოფლის მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	კლიმატის სამოქმედო გეგმა

განხორციელების სტატუსი		განხილვის სტადიაშია
ვარაუდები		ვარაუდი თანხების ხელმისაწვდომობაზე კვლევის ჩასატარებლად
მოსალოდნელი შედეგები		ტექნიკური ანალიზის დოკუმენტის დამთავრება
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	330,000 ლარი
	მუნიციპალური	არ არის მონაცემები
	კერძო სექტორი / სახელმწიფო კომპანიები	არ არის მონაცემები
	დონორის მხარდაჭერა	მოსამებნია
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი; სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტი, სურსათისა და სოფლის განვითარება.)
პარტნიორი დაწესებულება(ები)		სსიპ „სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი“ ა(ა)იპ „სოფლის განვითარების სააგენტო „ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (პოლიტიკისა და ანალიტიკის დეპარტამენტი)
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	ტექნიკური ანალიზის დოკუმენტების რაოდენობა
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა

GHG-8: განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების სტრატეგიის შემუშავება (მათ შორის სინთეზური სასუქების გამოყენებასთან დაკავშირებით)

GHG-8: განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების სტრატეგიის შემუშავება (მათ შორის სინთეზური სასუქების გამოყენებასთან დაკავშირებით)	
ამოცანა 1.2: ემისიების შემცირება სასოფლო-სამეურნეო წარმოებიდან	
<p>აღწერა: განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების სტრატეგიის შემუშავება, რომელიც ხელს შეუწყობს ისეთი შერჩეული შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელებას, როგორცაა სინთეზური სასუქების ალტერნატივის გამოყენება და 2023-2024 წლების კლიმატის სამოქმედო გეგმის ახალი ქმედების განსაზღვრას.</p>	
ვადები	2021 დან 2024 მდე
სექტორი	სოფლის მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა
განხორციელების სტატუსი	განხილვის სტადიაშია
ვარაუდები	<p>მინიმუმ 12 ცნობიერების ამაღლებასთან დაკავშირებული ღონისძიება ჩატარდება.</p> <p>გაფართოების ცენტრებისა და სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ ინფორმირებული ფერმერების პროცენტული მაჩვენებელი, რომლებმაც გააუმჯობესეს ინფორმაცია შინაური ცხოველების მდგრადი კვების პრაქტიკისა და ნიადაგის მდგრადი მართვის შესახებ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 0% 2020 წელს • ფარმერების სამიზნე კონტიგენტის 50% 2022 წელს • ფარმერების სამიზნე კონტიგენტის 50% 2024 წელს • ფარმერების სამიზნე კონტიგენტის 50% 2026 წელს • ფარმერების სამიზნე კონტიგენტის 50% 2028 წელს • ფარმერების სამიზნე კონტიგენტის 50% 2030 წელს
მოსალოდნელი შედეგები	სტრატეგიული დოკუმენტის დამთავრება
სახელმწიფო ბიუჯეტი	330,000 ლარი
მუნიციპალური	არ არის მონაცემები

დაფინანსების წყაროები (ლარი)	კერძო სექტორი / სახელმწიფო კომპანიები	არ არის მონაცემები
	დონორის მხარდაჭერა	მოსამეზნია
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
პარტნიორი დაწესებულება(ები)		სსიპ „გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი“ ა(ა)იპ „სოფლის განვითარების სააგენტო“ "
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	სტრატეგიული დოკუმენტების რაოდენობა
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა

GHG-9: ტყეების დეგრადირებული ტერიტორიების აღდგენა (მათ შორის ხანძრის ადგილების გატყვანების გზით)

GHG-9: ტყეების დეგრადირებული ტერიტორიების (მათ შორის ხანძრის კერების) აღდგენა გატყვანების გზით
ამოცანა 1.3: მიწათსარგებლობაში, მიწათსარგებლობაში ცვლილებებსა და სატყეო მეურნეობებში ნეტო-ემისიების შემცირება / ნახშირბადის სეკვესტრის ხელშეწყობა (LULUCF)
აღწერა: 625 ჰა ტყის დეგრადირებული ტერიტორიის (მათ შორის ხანძრის კერების) აღდგენა გატყვანების გზით. 2020 და 2020-2023 წლებში მოხდება 250 ჰა ¹⁵⁶ და 375 ჰა ტყის დეგრადირებული ტერიტორიების (მათ შორის ხანძრის კერების) აღდგენა გატყვანების გზით (125 ჰა წელიწადში). ზუსტი ადგილების შერჩევა მოხდება ყოველი წლის ბოლოს.

¹⁵⁶აქედან 125 ჰა შევა სოფლის მეურნეობის განვითარების სამოქმედო გეგმაში

ვადები	2020 წლიდან 2024წლამდე
სექტორი	სატყეო მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> • კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • ასოცირების შესახებ ხელშეკრულება: მუხლი 302 • საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა 2017-2021 • საქართველოს სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგია – 2021-2027
განხორციელების სტატუსი	<p>ამ ეტაპზე ეროვნული სატყეო სააგენტო ამჟამად (2020-2021) ახორციელებს 383.2 ჰა მიწის კულტივირებას და მოვლა-შენახვას, მათ შორის:</p> <p>152.3 ჰა - კულტივირებული ნერგების მოვლა-შენახვა და შეჯვარება</p> <p>171.2 ჰა - ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობა</p> <p>59.6 ჰა - სწრაფად მზარდი ნარგავების მოვლა-შენახვა</p>
ვარაუდები	<p>ეს ღონისძიება არის შემარბილებელი ღონისძიება კლიმატის ცვლილების სექტორთან მიმართებაში. ეს იქნება დაბალი ემისიების განვითარების სტრატეგიის (LEDS) ნაწილი, რომელიც ამჟამად შემუშავების პროცესშია.</p> <p>2024 წლისთვის ტყის ფართობის 625 ჰექტარი აღდგა გატყვიანების შედეგად.</p> <p>ტყის ფართობი ჰექტარზე, სადაც ჩატარდა აღდგენითი სამუშაოები:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 190 ჰექტარი 2019 წელს • 890 ჰექტარი 2022 წელს • 2090 ჰექტარი 2024 წელს • 2690 ჰექტარი 2026 წელს • 3290 ჰექტარი 2028 წელს • 4000 ჰექტარზე მეტი 2030 წელს <p>EX-ACT ემისიების გამოთვლებში შესასვლელად, მოფლ მოფლ ითვალისწინებს გრილზომიერ ტენიან კლმა ტურ ზონას, დაბალ აქტივობის ოხის (LAC) ნიადაგებით მიწათსარგებლობის იცვლება დგრადრუბულ მიწიდან ზომიერ მთს ტყის სისტემებისკენ, ხანძრის გაჩენა არ</p>

		არის გათვალისწინებული. იგი მოიცავს განხორციელების ფაზის 3 წელწად და კაპიტალის ფაზის 17 წელწად. ყოველწლიურად საშუალოდ 18.4 ტონა CO ₂ -ის ექვ/ჰა ნახშირბადის შთანთქმა
მოსალოდნელი შედეგები		2015 წლის საბაზისო მონაცემებთან შედარებით (ყოველწლიური): • 11.5 GgCO ₂ e-ის მოცილება ყოველწლიურად, 2022 წლიდან მინიმუმ 2030 წლისთვის
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	• 2,625,000 ლარი 2024 წლისთვის
	მუნიციპალური	არა
	კერძო სექტორი / სახელმწიფო კომპანიები	არა
	დონორის მხარდაჭერა	3,640,000 ლარი კლიმატის მწვანე ფონდიდან გრანტის სახით, გერმანიის მთავრობა
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
პარტნიორი დაწესებულება(ები)		სსიპ „ეროვნული სატყეო სააგენტო“
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	აღდგენილი ტყის ფართობის ჰა
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		გააჩნია სინერჯის ეფექტი სხვა GHG/AFOLU ზომებთან ერთად

GHG-10: დეგრადირებული ტყის აღდგენა ბუნებრივი აღდგენის გზით

GHG-10: დეგრადირებული ტყის აღდგენა ბუნებრივი აღდგენის გზით

ამოცანა 1.3: მიწათსარგებლობაში, მიწათსარგებლობაში ცვლილებებსა და სატყეო მეურნეობებში ნეტო-ემისიების შემცირება / ნახშირბადის სეკვესტრის ხელშეწყობა (LULUCF)	
<p>აღწერა: 2,411 ჰა დეგრადირებული ტყის აღდგენა ბუნებრივი აღდგენის გზით. განხორციელდება / განხორციელდა შემდეგი ღონისძიებები:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2020-2023 წლებში, ეროვნული სატყეო სააგენტო აღადგენს დეგრადირებული ტყეების 800 ჰა-ს (წელიწადში 200 ჰა) 2. 2019 წელს, თბილისის მუნიციპალიტეტმა, გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) დახმარებით, აღადგინა 20 ჰა დეგრადირებული ტყის ტერიტორია 3. 2019-2024 წლებში, აჭარის სატყეო სააგენტო აღადგენს 600 ჰა დეგრადირებული ტყის ტერიტორიას (სუბალპური) 4. 2020-2024 წლებში, ახმეტის მუნიციპალიტეტი აღადგენს 991 ჰა ტყის ტერიტორიას <p>ეს ღონისძიება ნაწილობრივ ეყრდნობა საერთაშორისო ფინანსურ მხარდაჭერას.</p>	
ვადები	2019-დან 2024 წლამდე
სექტორი	სატყეო მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> • კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • ასოცირების შესახებ ხელშეკრულება, მუხლი 302 • საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა 2017-2021 • საქართველოს სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგია – 2021-2027
განხორციელების სტატუსი	<p>ამჟამად განხორციელების პროცესში - ამ ეტაპზე ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ ხელი შეუწყო 171 ჰა-ს თვითგანახლებას. 2021 წელს. 2021 წლის მიზანს წარმოადგენს 191 ჰა-ს თვითგანახლება.</p> <p>2024 წლისთვის ტყე ბუნებრივი აღდგენით აღდგება დაახ. 1,300 ჰა ფართობი.</p>
ვარაუდები	EX-ACT ემისიების გამოთვლებში შესასვლელად, მოდელი მოდელი ითვალისწინებს გრილ ზომიერ ტენიან კლიმატურ ზონას, დაბალი აქტივობის თიხის (LAC) ნიადაგებით. მიწათსარგებლობა იცვლება, მრავალწლიანი/ხის მოსავლიდან ზომიერი მთის ტყის სისტემებამდე, ხანძრის გაჩენა არ არის გათვალისწინებული. იგი მოიცავს განხორციელების

		ფაზის 5 წელიწადს და კაპიტალიზაციის ფაზის 15 წელიწადს. ყოველწლიურად საშუალოდ 2.9 ტონა CO ₂ -ის ექვ/ჰა ნახშირბადის შთანთქმა
მოსალოდნელი შედეგები		2015 წლის საბაზისო მონაცემებთან შედარებით (ყოველწლიური) • 6.9 GgCO ₂ e -ის მოცილება ყოველწლიურად, 2022 წლიდან მინიმუმ 2030 წლამდე
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	პუნქტი 1. და 3. ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 1,125,000 ლარი
	მუნიციპალური	არცერთი
	კერძო სექტორი/სახელმწიფო კომპანიები	არცერთი
	დონორის მხარდაჭერა	<ul style="list-style-type: none"> პუნქტი 2 ფინანსდება გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) მიერ. მე-4 პუნქტისთვის • 3,633,260 ლარის გრანტის სახით კლიმატის მწვანე ფონდიდან, გერმანიის მთავრობა
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
პარტნიორი დაწესებულება (ები)		<ul style="list-style-type: none"> სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო სსიპ აჭარის სატყეო სააგენტო ახმეტის მუნიციპალიტეტის მმართველობის სისტემაში შემავალი ააიპ „თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია“
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	ეროვნული სატყეო სააგენტო, განმახორციელებელი პარტნიორები
	პროგრესის მაჩვენებელი (ები)	აღდგენილი ტყის ფართობის ჰა, აქტივობის რაოდენობის მიხედვით
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		გააჩნია სინერჯის ეფექტი სხვა AFOLU ზომებთან ერთად

GHG-11: ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა ტყის მდგრადი მართვის გეგმების განხორციელების გზით

GHG-11: ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა ტყის მდგრადი მართვის გეგმების განხორციელების გზით	
მიზანი 1.3: მიწათსარგებლობაში, მიწათსარგებლობაში ცვლილებებსა და სატყეო მეურნეობებში ნეტო-ემისიების შემცირება / ნახშირბადის სეკვესტრის ხელშეწყობა (LULUCF)	
<p>აღწერა: ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა 402,109 ჰა ტყის ფართობზე, ტყის მდგრადი მართვის გეგმის განხორციელების გზით, რომელიც შემუშავებული და დამტკიცებულია 11 მუნიციპალიტეტისთვის. ღონისძიება მოიცავს ზედამხედველობას, მდგრადად მოპოვებული და წარმოებული შემოს მიწოდებას, საკანონმდებლო ჩარჩოს გაძლიერებას, ცოდნისა და შესაძლებლობების მართვას და გაზომვის, ანგარიშგების და ვერიფიკაციის(MRV) სისტემების გაუმჯობესებას. ტყის მართვის გეგმების საშუალებით მოხდება ისეთი ღონისძიებების დანერგვა და მხარდაჭერა, როგორცაა საჭირო ინფრასტრუქტურის განვითარება / მოვლა / ჭრა / ტყის აღდგენა / სანიტარული ჭრა და ა.შ.</p> <p>ღონისძიება ნაწილობრივ ეყრდნობა კლიმატთან დაკავშირებულ საერთაშორისო დაფინანსებას, 270,807 ჰა ფინანსდება GCF-ის მიერ დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში, ხოლო 131,302 ჰა - სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსების ფარგლებში.</p>	
ვადები	2021-2022 წლები (გაგრძელება 2027 წლამდე)
სექტორი	სატყეო მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> • ტყის კოდექსი • კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • ასოცირების შესახებ ხელშეკრულება, მუხლი 302 • საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა 2017-2021 • საქართველოს სოფლის და სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგია - 2021-2027 • რეგიონული განვითარების პროგრამა – 2018-2021 • საქართველოს გარემოსა და ჯანმრთელობის 2018-2022 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა(NEHAP-2)
განხორციელების სტატუსი	განხორციელების პროცესში

<p>ვარაუდები</p>	<p>ეს ღონისძიება მოიცავს მხოლოდ ტყის მდგრადი მართვის გეგმების განვითარებას, მათ შორის 270,807 ჰა და შემდგომი განხორციელება. ეს ღონისძიება იქნება დაბალი ემისიების განვითარების სტრატეგიის (LEDS) ნაწილი, რომელიც ამჟამად შემუშავების პროცესშია.</p> <p>ტყის მდგრადი მართვის გეგმა შემუშავებული და დამტკიცებულია მინიმუმ 7 მუნიციპალიტეტის მიერ (ლანჩხუთი, ჩოხატაური, დედოფლისწყარო-სიღნაღი, ადიგენი, ლენტეხი, ლაგოდეხი, ახმეტა)</p> <p>მუნიციპალიტეტში ტყის ფართობის 269,954 ჰა მდგრადად იმართება.</p> <p>2024 წლისთვის დაცული ტერიტორიის მართვის გეგმების 50%-ზე მეტი აერთიანებს კლიმატის ცვლილების შერბილების საკითხებს.</p> <p>EX-ACT ემისიების გამოთვლებში შესასვლელად, მოდელი ითვალისწინებს გრილ ზომიერ ტენიან კლიმატურ ზონას, დაბალი აქტივობის თიხის (LAC) ნიადაგებით. დეგრადაციის მართვისთვის ვეგეტაციის ტიპია ზომიერი მთის ტყეები. დასავლეთ საქართველოსთვის ინარჩუნებს დეგრადაციის მაღალ დონეს პროექტის გარეშე, ხოლო პროექტთან ერთად მაღალი დონიდან დეგრადაციის დაბალ დონეზე გადადის. აღმოსავლეთ საქართველოსთვის ის რჩება დეგრადაციის ზომიერ დონეზე, პროექტის გარეშე, ხოლო პროექტთან ერთად ზომიერი დონიდან გადადის დეგრადაციის დაბალ დონეზე. ხანძრის გაჩენა არ არის გათვალისწინებული. მოდელი ითვალისწინებს განხორციელების ფაზის 10 წელიწადს და კაპიტალიზაციის ფაზის 10 წელიწადს.</p> <p>ყოველწლიურად დასავლეთ საქართველოში საშუალოდ 1.0 ტონა CO₂ ექვ/ჰა ნახშირბადის შთანთქმა და აღმოსავლეთ საქართველოში კი 1.7 ტონა CO₂ ექვ/ჰა (საშუალოდ 1.4)</p>
<p>მოსალოდნელი შედეგები</p>	<p>2015 წლის საბაზისო მონაცემებთან შედარებით (ყოველწლიური) :</p> <ul style="list-style-type: none"> • 560 GgCO₂e-ის მოცილება ყოველწლიურად, 2022 წლიდან მინიმუმ 2030 წლისთვის

დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	• 2,510,000 ლარი
	მუნიციპალური	არა
	კერძო სექტორი/სახელმწიფო კომპანიები	არა
	დონორის მხარდაჭერა	9,190,000 ლარი (2,526,000 ევრო) გრანტის სახით კლიმატის მწვანე ფონდიდან
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
პარტნიორი დაწესებულება(ები)		<ul style="list-style-type: none"> სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის სახელმწიფო საქვეუწყებო დეპარტამენტი
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
	პროგრესის მაჩვენებელი (ები)	3ა ტყის ფართობის მდგრადი მართვა 11 მუნიციპალიტეტში
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		გააჩნია სინერჯის ეფექტი სხვა GHG/AFOLU ზომებთან ერთად

GHG-12: ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა ზედამხედველობისა და შესაძლებლობების განვითარების გზით

<p>GHG-12: ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა ზედამხედველობისა და შესაძლებლობების განვითარების გზით</p>
<p>ამოცანა 1.3: მიწათსარგებლობაში, მიწათსარგებლობაში ცვლილებებსა და სატყეო მეურნეობებში ნეტო-ემისიების შემცირება / ნახშირბადის სეკვესტრის ხელშეწყობა (LULUCF)</p>
<p>აღწერა :ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვა და განხორციელება, მათ შორის 270,807 ჰა ტყის ფართობის ზედამხედველობა, მდგრადად მოპოვებული და წარმოებული შემოს მიწოდება, სამართლებრივი ჩარჩოების გაძლიერების, ცოდნისა და განვითარების</p>

შესაძლებლობების მართვის და გაზომვის, ანგარიშგების და ვალიდაციის სისტემების (MRV) გაუმჯობესების გზით. განხორციელდება შემდეგი ქვე-ღონისძიებები:

1. საზედამხებველო რეგულაციების, პროცედურებისა და პროტოკოლის განახლება და დახვეწა, ეფექტური ზედამხებველობის მიზნით.
2. გარემოსდაცვითი ზედამხებველობის დეპარტამენტის თანამშრომლების თანამედროვე და განახლებული აღჭურვილობით, ტექნოლოგიებით და სატრანსპორტო საშუალებებით აღჭურვა, ეფექტური ზედამხებველობის მიზნით.
3. შესაბამისი მექანიზმებისა და ტექნოლოგიების დანერგვა (მათ შორის, აუცილებელი სასწავლო მოდულების შემუშავება), მდგრადად მოპოვებული და წარმოებული შემის მიწოდების ხელშესაწყობად.
4. 14 სამეურნეო ეზოს შექმნა და დაკომპლექტება;
5. ტყის მდგრადი მართვის საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება (ტყის ახალი კოდექსის დამტკიცება და #179, #241 და #242 ბრძანებების განახლება);
6. სატყეო სექტორში პროფესიული განათლებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობა, რაც გულისხმობს საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავებასა და დანერგვას.
7. გარემოს დაცვის სფეროში საუნივერსიტეტო პროგრამების შემუშავება და ტყეების ეკონომიკური პოტენციალის მდგრადი გამოყენების მოდელების შექმნა, რაც უზრუნველყოფს არამდგრადი მეთოდების გამოყენების გამო გამოწვეულ მიმდინარე სოციალურ-ეკონომიკური და ენერგეტიკული ზეწოლის შემცირებას ტყეებზე, და ასევე პირობების შექმნა ტყის მდგრადი მართვისთვის.
8. სატყეო სექტორის დაგეგმვის, მართვისა და მონიტორინგის პროცესში კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციასთან დაკავშირებული საკითხების ინტეგრაცია;
9. გაზომვის, ანგარიშგების და ვალიდაციის სისტემების (MRV) და ტყეების ინსტიტუციონალური მოწყობის გაუმჯობესება;
10. ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემის (FIMS) მოდულების შემუშავება.

გატარებული ღონისძიებებით მიღებული შედეგი:

- ზედამხებველობის განახლებული რეგულაციები, პროცედურები და პროტოკოლები;
- გარემოსდაცვითი ზედამხებველობის დეპარტამენტის კვალიფიციური და სათანადოდ აღჭურვილი თანამშრომლები;
- დანერგილი მექანიზმები და ტექნოლოგიები, რომელიც ხელს შეუწყობს მდგრადად მოპოვებული და წარმოებული შემის მიწოდებას;
- შექმნილი და დაკომპლექტებული 14 სამეურნეო ეზო;
- გაუმჯობესებული სამართლებრივი ჩარჩო, რაც ხელს შეუწყობს ტყის მდგრად მართვას (კერძოდ, ტყის ახალი დამტკიცებული კოდექსი და განახლებული #179, #241 and #242 ბრძანებები);
- კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის საკითხების ინტეგრაცია სატყეო სექტორის დაგეგმვის, მართვისა და მონიტორინგის პროცესში;
- გაძლიერებული გაუმჯობესებული MRV სისტემა და ინსტიტუციონალური მოწყობა; და
- შემუშავებული ტყის საინფორმაციო და მონიტორინგის სისტემის მოდულები.

ეს ღონისძიება ეყრდნობა საერთაშორისო ფინანსურ მხარდაჭერას.	
ვადები	2021-2024 წლები (გაგრძელება 2027 წლამდე)
სექტორი	სატყეო მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> • ტყის კოდექსი • კლიმატის სტრატეგია სამოქმედო გეგმა • ასოცირების შესახებ შეთანხმება, მუხლი 302 • საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა 2017-2021 • საქართველოს სოფლის და სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგია - 2021 - 2027 • რეგიონული განვითარების პროგრამა - 2018 - 2021 • საქართველოს გარემოსა და ჯანმრთელობის 2018-2022 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NEHAP-2)
განხორციელების სტატუსი	იწყება 2021 წლიდან
ვარაუდები	<p>ეს ღონისძიება ძალიან მნიშვნელოვანია საქართველოს სატყეო სექტორისთვის. მისი განხორციელების შედეგად, შესაძლებელია გაორმაგდეს საქართველოს სოფლის მეურნეობის, მეტყვეობის და სხვა მიწათსარგებლობის (AFOLU) ადაპტაციისა და შერბილების ღონისძიებებთან დაკავშირებული გავლენა. ასევე, მონიტორინგის სისტემის (MRV) დანერგვით შესაძლებელია შთანთქმის პოტენციალის ზრდის დადასტურება და კონტროლი ხანგრძლივი დროის განმავლობაში.</p> <p>EX-ACT ემისიების გამოთვლებში შესასვლელად, მოდელი ითვალისწინებს გრილ ზომიერ ტენიან კლიმატურ ზონას, დაბალი აქტივობის თიხის (LAC) ნიადაგებით. დეგრადაციის მართვისთვის ვეგეტაციის ტიპია ზომიერი მთის ტყეები. დასავლეთ საქართველოსთვის ის ინარჩუნებს დეგრადაციის მაღალ დონეს პროექტის გარეშე, ხოლო პროექტთან ერთად მაღალი დონიდან დეგრადაციის დაბალ დონეზე გადადის. აღმოსავლეთ საქართველოსთვის ის რჩება დეგრადაციის ზომიერ დონეზე, პროექტის</p>

		<p>გარეშე ,პროექტთან ერთად ზომიერი დონიდან გადადის დეგრადაციის დაბალ დონეზე. ხანძრის გაჩენა არ არის გათვალისწინებული. მოდელი ითვალისწინებს განხორციელების ფაზის 10 წელიწადს და კაპიტალიზაციის ფაზის 10 წელიწადს.</p> <p>ყოველწლიურად საშუალოდ 1.5 ტონა CO₂ ექვ/ჰა ნახშირბადის შთანთქმა</p>
მოსალოდნელი შედეგები		<p>მოეწყო და დაკომპლექტდა 14 ბიზნესის ეზო.</p> <p>ტყის მდგრადი მართვის პრაქტიკების პრინციპებზე დაფუძნებული ზედამხედველობა ფარავს 270,807 ჰა ტყის ფართობს.</p> <p>2015 წლის საბაზისო მონაცემებთან შედარებით (ყოველწლიური):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 393 GgCO₂e-ის მოცილება ყოველწლიურად, 2022 წლიდან, მინიმუმ 2030 წლისთვის
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	არაფულადი
	მუნიციპალური	არა
	კერძო სექტორი/სახელმწიფო კომპანიები	არა
	დონორის მხარდაჭერა	378,000 ლარი (103,819 ევრო) გრანტის სახით, კლიმატის მწვანე ფონდიდან
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
პარტნიორი დაწესებულება (ები)		<ul style="list-style-type: none"> • სსიპ „ეროვნული სატყეო სააგენტო“ • გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის სახელმწიფო საქვეუწყებო დეპარტამენტი
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
	პროგრესის მაჩვენებელი (ები)	ტყის ეფექტური ზედამხედველობის მიზნით განახლებული და/ან მიღებული რეგულაციების, პროცედურების და პროტოკოლების რაოდენობა

სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი	გააჩნია სინერჯის ეფექტი სხვა GHG/AFOLU ზომებთან ერთად.
---	--

GHG-13: დამტკიცებული და შეთავაზებული ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიების ფარგლებში ტყის ფონდის ტერიტორიების მდგრადი მართვა და დაცვა

GHG-13: დამტკიცებული და შეთავაზებული ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიების ფარგლებში ტყის ფონდის ტერიტორიების მდგრადი მართვა და დაცვა	
ამოცანა 1.3: მიწათსარგებლობაში, მიწათსარგებლობაში ცვლილებებსა და სატყეო მეურნეობებში ნეტო-ემისიების შემცირება / ნახშირბადის სეკვესტრის ხელშეწყობა (LULUCF)	
<p>აღწერა: დამტკიცებული და შეთავაზებული ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიის ფარგლებში ტყის ფონდის 643,100 ჰა სპეციალური საკონსერვაციო ტერიტორიის (SAC) მდგრადი მართვა და დაცვა (590,103 ჰა დამტკიცებული; 52,997 ჰა შეთავაზებული). ეს ღონისძიება მოიცავს ტყის ტერიტორიების მდგრად მართვას მდგრადი მართვის გეგმების განვითარების, ადაპტაციისა და განხორციელების გზით, რაც მოიცავს ისეთ ღონისძიებებს, როგორცაა აუცილებელი ინფრასტრუქტურის განვითარება, მოვლა-შენარჩუნება, ჭრა, ტყის აღდგენა, სანიტარიული ჭრა და ა.შ.</p> <p>ეს ღონისძიება ეყრდნობა საერთაშორისო ფინანსურ მხარდაჭერას.</p>	
ვადები	2019-2022 წლები (გაგრძელება 2030 წლამდე)
სექტორი	სატყეო მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> • ტყის კოდექსი • კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • ასოცირების შესახებ შეთანხმება, მუხლი 302 • საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა 2017-2021 • საქართველოს სოფლის და სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგია - 2021-2027 • რეგიონული განვითარების პროგრამა -2018-2021 • საქართველოს გარემოსა და ჯანმრთელობის 2018-2022 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NEHAP-2)
განხორციელების სტატუსი	განხორციელების პროცესში

<p>ვარაუდები</p>	<p>ეს დონისძიება მნიშვნელოვანია, რადგან ის პირველ რიგში უზრუნველყოფს ბიომრავალფეროვნების დაცვას, რის შედეგადაც გაიზრდება ტყის ეკოსისტემის ადაპტაცია კლიმატის ცვლილების მიმართ და შესაბამისად გაიზრდება ნახშირბადის მარაგები.</p> <p>2024 წლისთვის შემუშავებულია ზურმუხტის ქსელის მართვის გეგმები ზურმუხტის ქსელის ტყის ფართობის მინიმუმ 100,000 ჰექტარზე.</p> <p>CO2ექვ-ს შემცირებით, სავარაუდოა, რომ დონისძიება განხორციელდება 52,997 ჰექტარზე.</p> <p>EX-ACT ემისიების გამოთვლებში შესასვლელად, მოდელი ითვალისწინებს გრილ ზომიერ ტენიან კლიმატურ ზონას, დაბალი აქტივობის თიხის (LAC) ნიადაგებით. დეგრადაციის მართვისთვის ვეგეტაციის ტიპია ზომიერი მთის ტყეები. ის ინარჩუნებს დეგრადაციის საშუალო დონეს პროექტის გარეშე, ხოლო პროექტთან ერთად საშუალო დონიდან დეგრადაციის დაბალ დონეზე გადადის. ხანძრის გაჩენა არ არის გათვალისწინებული. მოდელი ითვალისწინებს განხორციელების ფაზის 10 წელიწადს და კაპიტალიზაციის ფაზის 10 წელიწადს.</p> <p>ყოველწლიურად საშუალოდ 1.5 ტონა CO₂ექვ/ჰა ნახშირბადის შთანთქმა</p>	
<p>მოსალოდნელი შედეგები</p>	<p>2015 წლის საბაზისო მონაცემებთან შედარებით (ყოველწლიური):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 393 GgCO₂e-ს მოცილება ყოველწლიურად, 2030 წლისთვის 	
	<p>სახელმწიფო ბიუჯეტი</p>	<p>მართვასთან დაკავშირებით უნდა განისაზღვროს არცერთი</p>
	<p>მუნიციპალური</p>	

დაფინანსების წყაროები (ლარი)	კერძო სექტორი/სახელმწიფო კომპანიები	არცერთი
	დონორი მხარდაჭერა	60,000 ლარი გერმანიის მთავრობიდან
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
პარტნიორი დაწესებულება(ები)		სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტო“
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	სახელმწიფო ქვე-უწყება, ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო პოლიტიკის დეპარტამენტი
	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	ზურმუხტის ქსელის ფარგლებში დაცული/მდგრადად მართული ჰა ტყის ფონდის ფართობი
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		გააჩნია სინერჯიის ეფექტი სხვა GHG/AFOLU ზომებთან ერთად.

GHG-14: ახალი დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ტყის ფართობების დაცვა და/ან მდგრადი მართვა

GHG-14: ახალი დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ტყის ფართობების დაცვა და/ან მდგრადი მართვა
ამოცანა 1.3: მიწათსარგებლობაში, მიწათსარგებლობაში ცვლილებებსა და სატყეო მეურნეობებში ნეტო-ემისიების შემცირება / ნახშირბადის სეკვესტრის ხელშეწყობა (LULUCF)
აღწერა: ეს ღონისძიება მოიცავს სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ ახალი დაცული ტერიტორიების ფარგლებში 162, 895 ჰა ტყის ფართობის დაცვას და/ან მდგრად მართვას, მათ შორის შემდეგ ტერიტორიებს: <ul style="list-style-type: none"> - სამეგრელოს დაცული ტერიტორიები - 12,366 ჰა - რაჭის ეროვნული პარკი - 17,230 ჰა - სვანეთის დაცული ტერიტორიები - 22, 325 ჰა

<ul style="list-style-type: none"> - რაჭა-ლეჩხუმის დაცული ტერიტორიები 28,835 ჰა - ერუშეთის ეროვნული პარკი - 7,393 ჰა - თრიალეთის დაცული ტერიტორიები - 8,208 ჰა - ატენის დაცული ტერიტორიები - 8,208 ჰა - ძამას დაცული ტერიტორიები - 16,571 ჰა - არაგვის დაცული ლანდშაფტი - 41,759 ჰა 	
ვადები	2021-2024 წლები (გაგრძელება 2030 წლამდე)
სექტორი	სატყეო მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> • კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • ასოცირების შესახებ შეთანხმება, მუხლი 302 • საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა 2017-2021 • რეგიონული განვითარების პროგრამა – 2018-2021
განხორციელების სტატუსი	განხორციელების პროცესში
ვარაუდები	<p>EX-ACT ემისიების გამოთვლებში შესასვლელად, მოდელი ითვალისწინებს გრილ ზომიერ ტენიან კლიმატურ ზონას, დაბალი აქტივობის თიხის (LAC) ნიადაგებით. დეგრადაციის მართვისთვის ვეგეტაციის ტიპია ზომიერი მთის ტყეები. დასავლეთ საქართველოსთვის ინარჩუნებს დეგრადაციის მაღალ დონეს პროექტის გარეშე ხოლო პროექტთან ერთად მაღალი დონიდან ჩამოდის დეგრადაციის დაბალ დონეზე. აღმოსავლეთ საქართველოში მდებარე ადგილებისათვის (ერუშეთი, თრიალეთი, ატენი, ძამა და არაგვი), ინარჩუნებს დეგრადაციის ზომიერ დონეს პროექტის გარეშე და პროექტთან ერთად ზომიერი დონიდან გადადის დეგრადაციის დაბალ დონეზე. ხანძრის გაჩენა არ არის გათვალისწინებული. მოდელი ითვალისწინებს განხორციელების ფაზის 2 წელიწადს და კაპიტალიზაციის ფაზის 8 წელიწადს დასავლეთ საქართველოს ტერიტორიებისთვის (სამეგრელო, რაჭა, სვენეთი და რაჭა-ლეჩხუმი), ხოლო აღმოსავლეთ საქართველოს ტერიტორიებისთვის (ერუშეთი,</p>

		<p>თრიალეთი, ატენი, ძამა და არაგვი) მოდელი ითვალისწინებს 10 წლიან განხორციელების ფაზას და 10 წლიანი კაპიტალიზაციის ფაზას.</p> <p>ყოველწლიურად მთლიანობაში საშუალოდ 1.3 ტონა CO₂-ის ექვ/ჰა ნახშირბადის შთანთქმა</p>
მოსალოდნელი შედეგები		<p>2015 წლის საბაზისო მონაცემებთან შედარებით (ყოველწლიური):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 213 GgCO₂e-ს მოცილება ყოველწლიურად, 2030 წლისთვის <p>ახლადშექმნილ ტერიტორიებზე დაცული/მდგრად მართვადი ტყის ფართობი არის მინიმუმ 150,000 ჰა.</p>
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	• • 185,845 ლარი 2024 წლისთვის
	მუნიციპალურ	არა
	კერძო სექტორი/სახელმწიფო კომპანიები	არა
	დონორის მხარდაჭერა	არა
პასუხისმგებელი უწყება		სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
პარტნიორი დაწესებულება (ები)		დონორის მხარდაჭერა
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
	პროგრესის მაჩვენებელი(ები)	ახლად შექმნილი ტერიტორიების ფარგლებში დაცული/მდგრადად მართული ტყის ფართობი
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		გააჩნია სინერჯის ეფექტი სხვა GHG/AFOLU ღონისძიებებთან ერთად.

GHG-15: დარგთაშორისი კოორდინაციის გაძლიერება და მხარდაჭერა სატყეო საკითხებთან დაკავშირებით

GHG-15: დარგათშორისი კოორდინაციის გაძლიერება და მხარდაჭერა სატყეო საკითხებთან დაკავშირებით		
მიზანი 1.3: მიწათსარგებლობაში, მიწათსარგებლობაში ცვლილებებსა და სატყეო მეურნეობებში ნეტო-ემისიების შემცირება / ნახშირბადის სეკვესტრის ხელშეწყობა (LULUCF)		
<p>აღწერა: ეს ღონისძიება გააძლიერებს და დაეხმარება სატყეო საკითხებთან დაკავშირებულ დარგათშორისი კოორდინაციას. ღონისძიებები მოიცავს დარგათშორისი შეხვედრების ორგანიზებას, ხელისუფლებას შორის საკოორდინაციო მექანიზმების გაძლიერებას (მათ შორის საკონტაქტო პირების/ჯგუფების იდენტიფიკაციას), და ეროვნული სატყეო პროგრამის მიმდინარეობის ფარგლებში ინფორმაციის გაცვლის ელექტრონული სისტემის ამოქმედებას და განახლებას.</p> <p>ურთიერთდაკავშირებულ სექტორებთან გაძლიერებული კოორდინაცია გამოიწვევს ეროვნულ სტრატეგიულ დაგეგმვაში სატყეო საკითხების უფრო ეფექტურ ინტეგრაციასა და განხილვას, და ასევე სატყეო სექტორის დაგეგმვის ფარგლებში ეკონომიკური, ენერგეტიკული, სოციალური და სხვა პრიორიტეტების გათვალისწინებას.</p>		
ვადები	2021-2022 წლები (გაგრძელება 2030 წლამდე)	
სექტორი	სატყეო მეურნეობა	
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> • კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • ასოცირების შესახებ შეთანხმება, მუხლი 302 	
განხორციელების სტატუსი	იწყება 2021 წელს	
ვარაუდები	ფულადი სახსრების არსებობა კოორდინაციის მხარდასაჭერად.	
მოსალოდნელი შედეგები	არ არის პირდაპირი ზემოქმედება სათბურის გაზებზე	
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	არ არის მოცემული
	მუნიციპალური	არა
	კერძო სექტორი/სახელმწიფო კომპანიები	არა

	დონორის მხარდაჭერა	არა
პასუხისმგებელი უწყება		სახელმწიფო ქვე-უწყება, ბიომრავალფეროვნების და სატყეო პოლიტიკის დეპარტამენტი
პარტნიორი დაწესებულება (ები)		დონორის მხარდაჭერა
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	სახელმწიფო ქვე-უწყება, ბიომრავალფეროვნების და სატყეო პოლიტიკის დეპარტამენტი
	პროგრესის მაჩვენებელი (ები)	დარგთაშორისი კოორდინაციის გაძლიერებასთან დაკავშირებული ღონისძიებების რაოდენობა
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		გააჩნია სინერჯის ეფექტი სხვა GHG/AFOLU ღონისძიებებთან ერთად.

GHG-16: ტყეების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა, ტყეების მრავალფუნქციონალურობის მხარდაჭერის, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების და ტყის რეფორმის პროცესებში საზოგადოების ჩართულობის გზით.

<p>GHG-16: ტყეების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა, ტყეების მრავალფუნქციონალურობის მხარდაჭერის, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების და ტყის რეფორმის პროცესებში საზოგადოების ჩართულობის გზით.</p>
<p>ამოცანა 1.3: მიწათსარგებლობაში, მიწათსარგებლობაში ცვლილებებსა და სატყეო მეურნეობებში ნეტო-ემისიების შემცირება / ნახშირბადის სეკვესტრის ხელშეწყობა (LULUCF)</p>
<p>აღწერა: ეს ღონისძიება ხელს შეუწყობს ტყეების მდგრად მართვას ტყეების მრავალ ფუნქციური გამოყენების, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების და ტყის რეფორმის პროცესებში საზოგადოების ჩართულობის გზით. კონკრეტული საქმიანობა მოიცავს შემდეგს:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ტყეების არა მერქნული პოტენციალის შეფასება (მათ შორის ტურისტული და რეკრეაციული), საზოგადოების ჩართულობის პრიორიტეტების განსაზღვრა და რეკრეაციული პოტენციალის განვითარება/განხორციელება; • სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება და განხორციელება, ტყეების მრავალფუნქციონალურობის, ტყის მდგრადი გამოყენების ვარიანტებისა და ტექნოლოგიების, აგრეთვე, მათი განხორციელების უპირატესობის შესახებ ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირებულობის მიზნით.

ეს ღონისძიება ეყრდნობა საერთაშორისო ფინანსურ მხარდაჭერას.	
ვადები	2021-2024 წლები (გაგრძელება 2030 წლამდე)
სექტორი	სატყეო მეურნეობა
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> • კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • ასოცირების შესახებ შეთანხმება, მუხლი 302 • საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა 2017-2021 • საქართველოს სოფლის და სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგია – 2021-2027 • ტურიზმის სტრატეგია - 2025 • საქართველოს გარემოსა და ჯანმრთელობის 2018-2022 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NEHAP-2)
განხორციელების სტატუსი	დაიწყება 2021 წელს
ვარაუდები	ცნობიერების ამაღლება და რეფორმებში მონაწილეობა შეამცირებს ტყეებზე, როგორც ხე-ტყის წყაროზე, მოსახლეობის ზეწოლას.
მოსალოდნელი შედეგები	<p>სათბურის გაზებზე არ იქნება პირდაპირი ზემოქმედება მოსახლეობის მიერ სამიზნე ტერიტორიებზე ტყის უკანონო ჭრისა და ხე-ტყის გამოყენების შემთვევების წლიური რაოდენობა მცირდება 30%-ით.</p> <p>2024 წლისთვის გაცემულია მინიმუმ 10 ნებართვა არამერქნული რესურსებით სარგებლობაზე, სულ მცირე 3 ნებართვა გაცემულია რეკრეაციული რესურსებით სარგებლობაზე.</p> <p>მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების კამპანიის გეგმა არის შემუშავებული.</p>
სახელმწიფო ბიუჯეტი	არა
მუნიციპალური	არა

დაფინანსების წყაროები (ლარი)	კერძო სექტორი/სახელმწიფო კომპანიები	არა
	დონორის მხარდაჭერა	<ul style="list-style-type: none"> 1,330,000 ლარი (365,000 ევრო) გრანტის სახით 2024 წლისთვის, კლიმატის მწვანე ფონდიდან, გერმანიის მთავრობა, შვედეთის მთავრობა, შვეიცარიის მთავრობა.
პასუხისმგებელი უწყება		გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
პარტნიორი დაწესებულება (ები)		<ul style="list-style-type: none"> სსიპ „ეროვნული სატყეო სააგენტო“ <ul style="list-style-type: none"> სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტო“ სსიპ „გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი“ სსიპ „აჭარის სატყეო სააგენტო“ ახმეტის მუნიციპალიტეტის მართველობის სისტემაში შემავალი ა(ა)იპ „თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია“
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	სახელმწიფო ქვეუწყება, ბიომრავალფეროვნების და სატყეო პოლიტიკის დეპარტამენტი
	პროგრესის მაჩვენებელი (ები)	<ul style="list-style-type: none"> სამოქმედო გეგმის შემუშავება და განხორციელება ტყეების სარგებლიანობის შესახებ ინფორმაციის გავრცელებასთან დაკავშირებით შემოს და ხე-ტყის კანონიერი და არაკანონიერი ჭრის რაოდენობა, მ³
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		გააჩნია სინერჯის ეფექტი სხვა GHG/AFOLU ღონისძიებებთან ერთად.

GHG-17: არასახიფათო ნარჩენების ოფიციალური ნაგავსაყრელების დახურვა

GHG-17: არასახიფათო ნარჩენების ოფიციალური ნაგავსაყრელების დახურვა
ამოცანა 1.4: ნარჩენების სექტორთან დაკავშირებული ემისიების შემცირება
<p>აღწერა: ნარჩენების მართვის კოდექსის მიღებისას არსებული ნაგავსაყრელები გააგრძელებენ მუშაობას მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მათ ექნებათ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ საქართველოს კანონის შესაბამისად გაცემული ნებართვა. ნაგავსაყრელები, რომელზეც არ არის გაცემული ნებართვა, უნდა დაიხუროს ეტაპობრივად, მათ შორისაა ბათუმში, ქუთაისში და აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოში მდებარე სხვა ობიექტები. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო მიიღებს</p>

<p>გადაწყვეტილებას და დაგეგმავს ამ ნაგავსაყრელების დახურვას ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელების მშენებლობის პარალელურად. საქართველოში მოქმედ არცერთ არსებულ ნაგავსაყრელზე არ არის მეთანის გაზშემკვრები და ხელახალი მოხმარების სისტემა.</p>	
<p>ვადები</p>	<p>2021წლიდან (1 კვარტალი) – 2023 წლისთვის (4 კვარტალი) - არსებული ნაგავსაყრელები, ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელების მშენებლობის პარალელურად, უნდა დაიხუროს 2023 წლის 11 აგვისტომდე</p>
<p>სექტორი</p>	<p>ნარჩენები</p>
<p>შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები</p>	<ul style="list-style-type: none"> • კლიმატის ცვლილების 2020-2030 წლების სტრატეგია და 2020-2023 წლების სამოქმედო გეგმა (CSAP) • ასოცირების შესახებ შეთანხმება: მხარს უჭერს 2008 წლის 19 ნოემბრის ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2008/98 / EC დირექტივის განხორციელებას ნარჩენების შესახებ; საბჭოს 1999/31/EC დირექტივა ნაგავსაყრელების ნარჩენების შესახებ (EC) N 1882/2003 რეგულაციით შეტანილი ცვლილებების შესაბამისად • ნარჩენების მართვის კოდექსი • საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა 2017-2021 • ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • საქართველოს გარემოსა და ჯანმრთელობის 2018-2022 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NEHAP-2)
<p>განხორციელების სტატუსი</p>	<p>მიმდინარე</p>
<p>ვარაუდები</p>	<p>2026⁴ წლამდე მინიმუმ 4 დახურული ნაგავსაყრელი ჯამში შემცირდება: 416.85 გ გრ CO₂e (ან 19.85 გ. გრCH₄)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 59.9 გ.გრ CO₂e (ბათუმი) • 63 გ.გრ CO₂e (ქუთაისი) • 189 გ.გრ CO₂e (სხვა-ადმოსავლეთ საქართველო) • 105 გ.გრ CO₂e (სხვა- დასავლეთ საქართველო) <p>გეგმის მიხედვით, 33 არსებული ნაგავსაყრელიდან, მხოლოდ თბილისისა და რუსთავის ნაგავსაყრელები უნდა შენარჩუნდეს. 31 იდან ერთ-ერთი ბორჯომი უკვე დაიხურა. დანარჩენი 30-ის დახურვის ეფექტი, მეთანის</p>

Commented [NP14]: არსებული ნაგავსაყრელები დაიხურება 2028 ბოლომდე ეტაპობრივად როგორც კი დასრულდება რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტების/ნაგავსაყრელების მშენებლობა.

Commented [NP15]: 2022 წელს იხურება

ემისიების შემცირების კუთხით გაანგარიშებულია შემდეგნაირად.

ნაგავსაყრელის დახურვის წლად განსაზღვრულია 2028 წელი

- ბათუმის და ქუთაისის ნაგავსაყრელების ემისიები დახურვამდე და მის შემდეგ გამოითვლება ამ ქალაქების შესაბამისი კოეფიციენტებით (საქართველოს ეროვნული სათბურის გაზების ინვენტარიზაცია, მეოთხე ეროვნული შეტყობინები ფარგლებში); ამ ნაგავსაყრელების გახსნის წლები არის მიჩნეული საწყის წლებად.
- დანარჩენი არსებული ნაგავსაყრელები იყოფა 2 ჯგუფად: მშრალი ზომიერი და ნოტიო ზომიერი კლიმატის შესაბამისად რეალურ პირობებთან მაქსიმალური მიახლოების უზრუნველსაყოფად (რადგან გამოყენებული მოდელი ითვალისწინებს სხვადასხვა პარამეტრებს სხვადასხვა კლიმატისთვის). ამ ჯგუფების საწყისი წელი არის უახლესი ღია ნაგავსაყრელების გახსნის წელი (2012).
- შესაბამის ნაგავსაყრელზე განლაგებული ნარჩენების ოდენობა ორივე ჯგუფისთვის შევიდა მოდელში და მათზე მიმაგრებული მოსახლეობა გამოითვლება ერთ სულ მოსახლეზე წარმოქმნილი ნარჩენების სტანდარტული კოეფიციენტის საფუძველზე. შენიშვნა: ქუთაისის ნიკეას ნაგავსაყრელზე მიბმული მოსახლეობა გაცილებით მეტია ვიდრე თავად ქალაქის მოსახლეობა. [კერძოდ, ქ. ქუთაისის არსებული ნაგავსაყრელი \(ნიკეა\) ემსახურება ქალაქ ქუთაისის, ბაღდათის და წყალტუბოს მუნიციპალიტეტებს. ნარჩენების განთავსება სხვა მიმდებარე რაიონებში და ასევე ქუთაისის საპარლამენტო ფუნქციის გამო, საჭირო გახდა მოსახლეობის ხელოვნურად გაზრდა, მოდელში რეალური ნარჩენების რაოდენობასთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად.](#)
- მოსახლეობის რაოდენობა არ შეცვლილა 2017 წლიდან. ეს გაანგარიშება დაფუძნებულია ქვეყნის დემოგრაფიული ცვლილებების დინამიკაზე, ნულის ფარგლებში. მეთანის ემისიები გამოიანგარიშება ორივე ჯგუფისათვის დახურვის შემდგომ (2017 დან 2030-მდე 2024 წელს დახურვის შემთხვევაში) და დახურვის შემთხვევაში (2017 დან 2030-მდე).
- ემისიების შემცირება გამოთვლილია შესაბამისი განსხვავებებით და დაჯამებით: ბათუმის (3), ქუთაისის (3), მშრალი კლიმატის ჯგუფის (6) და ტენიანი კლიმატის ჯგუფის (5) ნაგავსაყრელებისთვის. $(3 + 3 + 6 + 5 = 17$ გგრ მეთანი 2030 წლისთვის, ეს განსხვავება უფრო გაიზრდება შემდეგ წლებში). დახურული ნაგავსაყრელებიდან ემისიები შემცირდება 2046 წელს (ბათუმი), 2040 წელს (ქუთაისი), 2060 წელს მშრალი და 2050 წელს სველი.

		შენიშვნა: ნავარაუდებია რომ 2025 წლის შემდეგ ნარჩენების ეს მასა გადაეცემა შესაბამის რეგიონულ ნაგავსაყრელებს (ბუნებრივ ნაგავსაყრელებზე განთავსებულ ნარჩენებთან ერთად მათი დახურვის შემდეგ), რომელიც მოემსახურება იმავე მოსახლეობას.
მოსალოდნელი შედეგები		<ul style="list-style-type: none"> • შემცირებული 70 GgCO₂e 2030 წელს • 416.85 GgCO₂e –კუმულაციური 2030 წლისთვის
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	საერთო ბიუჯეტი	2,520,000.0 ლარი 2030 წლისთვის
	სახელმწიფო ბიუჯეტი	
	მუნიციპალური	არ არის მონაცემები
	კერძო სექტორი/სახელმწიფო კომპანიები	არ არის მონაცემები
	დონორის მხარდაჭერა	4,000,000 ლარი სესხის სახით საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებიდან (EBRD)
პასუხისმგებელი უწყება		რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა
პარტნიორი დაწესებულება (ები)		<ul style="list-style-type: none"> • გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო • შესაბამისი მუნიციპალიტეტები • სსიპ „მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ • სსიპ „მუნიციპალური განვითარების ფონდი“ •
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“
	პროგრესის მაჩვენებელი (ები)	დახურული ნაგავსაყრელების რაოდენობა

Commented [NP16]: ვარაუდობთ, რომ ეს დაფინანსება ეხება ქუთაისის ნაგავსაყრელის დახურვას. ამდენად, მხოლოდ KfW აფინანსებს 10 მლნ ლარით ქუთაისის „ნიკეას“ ნაგავსაყრელის დახურვას.

სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი	დეკარბონიზაცია: GHG-19
---	------------------------

GHG-18: ნაგავსაყრელების დახურვა

GHG-18: ნაგავსაყრელების დახურვა	
ამოცანა 1.4: ნარჩენების სექტორთან დაკავშირებული ემისიების შემცირება	
<p>აღწერა: ნაგავსაყრელები განთავსებულია მთელი ქვეყნის მასშტაბით, მათი რეალური რაოდენობა უცნობია და არ არსებობს ოფიციალური ინფორმაცია ამ ნაგავსაყრელებზე განთავსებული ნარჩენების რაოდენობისა და შემადგენლობის შესახებ. ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის თანახმად, 2020 წლის ბოლოსთვის უნდა დახურულიყო ყველა არსებული ნაგავსაყრელი, რაც არ შეესაბამებოდა ნარჩენების მართვის კოდექსით განსაზღვრულ კოდექსებს. ქვეყანაში ნარჩენების შეგროვების დონემ 2020 წლისთვის უნდა შეადგინოს 90%, ხოლო 2025 წლისთვის - 100%, ამასთან, მოხდება ყველა მუნიციპალური ნარჩენის შეგროვება, მათი ნაწილობრივ გადამუშავება და არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელებზე განთავსება.</p>	
ვადები	2021-2023 წლები (2023 წლის ბოლო კვარტალი)
სექტორი	ნარჩენები
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> • კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა • ასოცირების შესახებ შეთანხმება: მხარს უჭერს 2008 წლის 19 ნოემბრის ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2008/98 / EC დირექტივის განხორციელებას ნარჩენების მართვის შესახებ; 1999/31/EC დირექტივა ნაგავსაყრელების ნარჩენების შესახებ (EC) N 1882/2003 რეგულაციით შეტანილი ცვლილებების შესაბამისად • ნარჩენების მართვის კოდექსი • საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა (NEAP-3) 2017-2021 • ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა

	<ul style="list-style-type: none"> საქართველოს გარემოსა და ჯანმრთელობის 2018-2022 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NEHAP-2)
განხორციელების სტატუსი	მიმდინარე
ვარაუდები	<p>2026⁴ წლისთვის ბუნებრივი ნაგავსაყრელების 100% დაიხურება.</p> <p>მიიჩნევა, რომ დახურვის შემდეგ, მეთანის ემისიები გაგრძელდება დაშლის პერიოდის ბოლომდე, მათ შორის 2030 წლამდე</p> <p>სანაცვლოდ, ნარჩენები შეგროვდება და გაიგზავნება რეგიონულ ნაგავსაყრელებზე, რადგან ისინი აშენებულია GHG-21-ის შესაბამისად</p> <p>რეგიონული ნაგავსაყრელები უნდა აშენდეს მანამდე.</p> <p>კლიმატური დაყოფა ნაგავსაყრელებთან მიმართებაში არ მომხდარა შესაბამისი მონაცემების არარსებობის გამო. ამრიგად, მოდელმა შეარჩია მშრალი ზომიერი კლიმატი ყველა ბუნებრივი ნაგავსაყრელისთვის.</p> <p>გამოთვლები შესრულდა ერთი ჰიპოთეტური ბუნებრივი ნაგავსაყრელისთვის.</p> <p>ნარჩენების რაოდენობა და მისი შესაბამისი მოსახლეობა გამოითვლება მთლიანი მოსახლეობიდან და წარმოქმნილი ნარჩენების მთლიანი რაოდენობასგამოკლებული ლეგალური ნაგავსაყრელების იგივე მონაცემები. გამოყენებულია 2017 წლის მონაცემები.</p> <p>დახურვის წლად განისაზღვრა 2020 წელი. საწყისი წელი იყო 2000.</p> <p>ემისიების შემცირება გამოითვლება 2020 წლიდან 2030 წლამდე პერიოდში (განსხვავება დახურვამდე და დახურვის შემდგომ გამონაბოლოქვებს შორის) და ის შეადგენდა 16 გიგაბაიტ მეთანს. აღსანიშნავია, რომ გაზის გამონაბოლოქვი განაგრძობს დახურვას, დახურვის</p>

Commented [NP17]: სტიქიურებზე ეს წლები სამოქმედო გეგმის შესაბამისად უნდა შეიცვალოს.

		შემდეგ, თუმცა ისინი სწრაფად მცირდება და ძალიან გვიან შემოვა, 2080 წლის შემდეგ.
მოსალოდნელი შედეგები		<ul style="list-style-type: none"> • შემცირებული 29 GgCO₂e 2030 წელს • 294 GgCO₂e კუმულაციური 2030 წლისთვის
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	სახელმწიფო ბიუჯეტი	არა
	მუნიციპალური	2,800,000 ლარი
	კერძო სექტორი/სახელმწიფო კომპანიები	არ არის მონაცემები
	დონორის მხარდაჭერა	უნდა განისაზღვროს
პასუხისმგებელი უწყება		მუნიციპალიტეტები
პარტნიორი დაწესებულება(ები)		<p>გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო</p> <ul style="list-style-type: none"> • რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო • სსიპ-მკს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“
მონიტორინგი	უწყება/წყარო	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ინფორმირებულია მუნიციპალიტეტების მიერ
	პროგრესის მაჩვენებელი (ები)	დახურული ნაგავსაყრელების რაოდენობა
სხვა პოლიტიკასთან და ღონისძიებებთან და/ან მიმართულებებთან კავშირი		დეკარბონიზაცია: GHG-19

Commented [NP18]: რა გათვლას დაეფუძნა ეს თანხა?

Commented [NP19]: გათვალისწინებული იქნება მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში შესაბამისი დაფინანსება

GHG-19: რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავების ობიექტების (ნაგავსაყრელების) მშენებლობა

GHG-19: რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტების (ნაგავსაყრელების) მშენებლობა	
ამოცანა 1.4: ნარჩენების სექტორთან დაკავშირებული ემისიების შემცირება	
<p>აღწერა: საქართველოს მასშტაბით იფუნქციონირებს რვა თანამედროვე ნაგავსაყრელი, რომელიც შეამცირებს მათ ნეგატიურ ზეგავლენას გარემოზე. ობიექტებზე ნარჩენების განსათავსებელი უჯრედები ამოგებული იქნება გეომემბრანებით და აგრეთვე აღჭურვილი იქნება გაზშეწოვით და ნაჟური წყლების შეშენი/გამწმენდი სისტემებით. დაგეგმილია, მიზანშეწონილობიდან გამომდინარე, დაწვის ან/და უტილიზაციის სისტემების მოწყობა ყველა რეგიონულ ნაგავსაყრელზე, რაც უზრუნველყოფს ამოღებული ბიოგაზის წვას (აალებას) ან/და უტილიზაციას. პირველი წლების განმავლობაში მოხდება წარმოებული გაზის დაწვა; გარკვეული დროის შემდეგ, როდესაც გაიზრდება მყარი მუნიციპალური ნარჩენების (MSW) რაოდენობა, შესაძლებელი იქნება გაზის ენერგეტიკული პოტენციალის გამოყენება/უტილიზაცია</p>	
ვადები	2021-2027 წლები (ბოლო კვარტალი)
სექტორი	ნარჩენები
შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტები, სამართლებრივი და მარეგულირებელი აქტები	<ul style="list-style-type: none"> კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა ასოციირების შესახებ შეთანხმება: მხარს უჭერს 2008 წლის 19 ნოემბრის ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2008/98 / EC დირექტივის განხორციელებას ნარჩენების მართვის შესახებ; 1999/31/EC დირექტივა ნაგავსაყრელების ნარჩენების შესახებ (EC) N 1882/2003 რეგულაციით შეტანილი ცვლილებების შესაბამისად ნარჩენების მართვის კოდექსი საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა (NEAP-3) 2017-2021 ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა საქართველოს გარემოსა და ჯანმრთელობის 2018-2022 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NEHAP-2)
განხორციელების სტატუსი	მიმდინარე
ვარაუდები	ნაგავსაყრელების ექსპლუატაციაში შესვლა დაიწყება 2024 წლისთვის და ყოველწლიურად მიიღებენ დაახლოებით 900,000 ტონა ნარჩენს (ოფიციალურ ნაგავსაყრელებზე ნარჩენების მიახლოებითი მთლიანი რაოდენობა (700,000 ტონა) და ნარჩენებს ნაგავსაყრელებიდან (200,000 ტონა)).

მეთანის წარმოქმნის პოტენციური შეადგენს 68 Gg CH₄ (ან 63 Gg - იმ შემთხვევაში, თუ ნაგავსაყრელი დაფარულია ნიადაგის ფენით)

2030 წელს ≈ 220-238 ktCO_{2e}

2024-2030 წლებში მთლიანად: 1,323-1,428 ktCO_{2e} (=63-68 ktCH₄).

თანამედროვე ტიპის ნაგავსაყრელების დახურული უჯრედიდან წარმოშობილი მეთანის გაზების შეგროვება მოხდება დაახლოებით 80% ეფექტურობით

80% მეთანის უტილიზაციის შემთხვევაში, 2024-2030 წლებში ემისიის შემცირება შეადგენს შესაბამისად 54.4 ან 50.4 გგ მეთანს (დეტალები (შეფასებები გაკეთებულია პროექტების შემუშავებლების მიერ), იხილეთ მეორე ორ წლიური განახლებული ანგარიში (BUR) :

1) იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთი:

0.9273 Gg CO₂ Eq/ წელიწადში = 4.031739 t CH₄/წელიწადში;

სულ - 0.25125392 Gg მეთანი

2) აჭარის ნაგავსაყრელიდან: (მოეწეობა 2022-ში)

გენერირებული მეთანის 80%-ის უტილიზაცია*, 672 ტ CH₄/წელიწადში*, სულ (2024-2030) 4704 ტ CH₄ (2024 მდე - ააღდება)

3) კახეთის და სამეგრელო-ზემო სვანეთის ნაგავსაყრელებიდან: (მოეწეობა 2024)

0.9 Gg მეთანი/წელიწადში (=5.4 Gg 2023-2030);

4) სამცხე-ჯავახეთის, მცხეთა-მთიანეთისა და შიდა ქართლის ნაგავსაყრელებიდან: 50%-ის ამოღება; NE

Commented [NP20]: 80% იანი შეგროვება ბიოგაზის ნაგავსაყრელიდან შესაძლებელია მხოლოდ მისი ცალკეული უჯრედის ან სრული დახურვის (ჰერმეტიზაციის) შემდეგ. ამიტომ ბიოგაზის შეგროვების 80% იანი გათვლა ოპერირების ფაზაზე არასწორია და უმჯობესია დაიყოს ბიოგაზის წარმოქმნის და შეგროვების ეტაპები 25%-35%-დან ოპერირების, ხოლო საბოლოოდ დახურვის ფაზაზე 80%-იანი შეგროვების მაჩვენებლებად.